

Aarhus School of Architecture // Design School Kolding // Royal Danish Academy

Screening af kulturmiljøer

Morgen, Mogens Andreassen; Ostenfeld Pedersen, Simon; Boisen Lyhne, Mette; Nielsen, Cecilie Julie ; Albrektsen, Kasper; Kirkegaard, Mathilde

Publication date:
2019

Document Version:
Også kaldet Forlagets PDF

Document License:
Andet

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Morgen, M. A., Ostenfeld Pedersen, S., Boisen Lyhne, M., Nielsen, C. J., Albrektsen, K., & Kirkegaard, M. (2019). *Screening af kulturmiljøer: Syddjurs Kommune*. Arkitektskolen Aarhus.

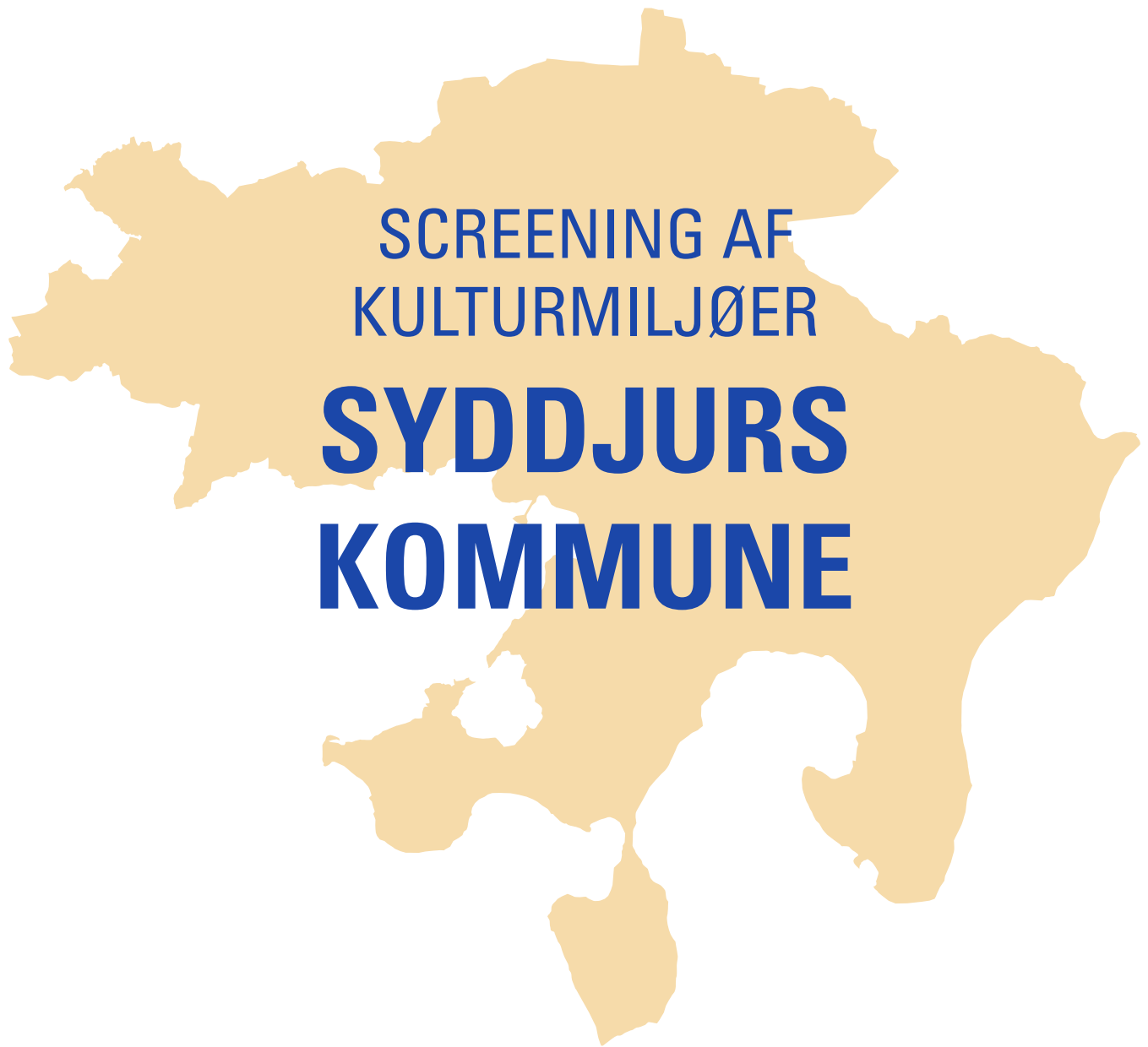
General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

SCREENING AF
KULTURMILJØER
**SYDDJURS
KOMMUNE**

PROJEKTEAM

Mogens A. Morgen

Simon Ostenfeld Pedersen

Mette Boisen Lyhne

Cecilie Julie Nielsen

Kasper Albrechtsen

Mathilde Kirkegaard

Anne Kühl

Projektet udføres af Arkitektskolen Aarhus i samarbejde med Realdania. Rapporten må ikke gengives, undtagen i sin helhed, uden godkendelse fra Arkitektskolen Aarhus.

FORORD

Arkitektskolen Aarhus sætter med projektet Screening af Danmarks Kulturmiljøer fokus på kulturmiljøer og bebyggede helheder i Danmark. Med en screening, der skal udvælge særligt værdifulde kulturmiljøer, er formålet med projektet at pege på de værdier og udviklingspotentialer, som den byggede kulturarv rummer.

Kulturmiljøer handler ikke blot om bevaring, men skal have værdi for mennesker i dag. De fysiske spor i kulturmiljøerne fortæller stedspecifikke og ofte kraftfulde historier, som potentielt kan styrke lokale erhverv og tiltrække turister og tilflyttere, såfremt deres fortællekraft aktualiseres og aktiveres.

Projektets ambition er at tilvejebringe et strategisk og metodisk overblik, hvormed kommunerne kan identificere kulturmiljøernes værdier. De lokale fortællinger synliggøres og bliver derved et redskab til at aktivere kulturmiljøerne som en ressource for udvikling i kommunerne.

Gennem en dialogbaseret proces med de kommuner som Arkitektskolen Aarhus har besøgt, er der udviklet en metode til Screening af Kulturmiljøer (SAK). Målet er at tilvejebringe et håndterbart redskab, der på enkel vis kan anvendes af kommunerne, som er myndighed på kulturmiljøområdet.

Kulturmiljøerne i Danmark rummer store bygningskulturelle værdier med mange spændende kulturhistoriske fortællinger. Ved at sætte disse fortællinger i spil kan vi sammen bevare og udvikle kulturmiljøernes store iboende potentialer.

SCREENING AF DANMARKS KULTURMILJØER

Kulturmiljøer har en unik sammensætning af stedbundne fortællinger og potentialer, der kan udvikles som styrkepositioner i kommunen. Kulturmiljøer giver os en forståelse af, hvem vi er, og hvor vi kommer fra. Og udvikling af kulturmiljøernes bygningskultur kan være en god forretning – ikke alene for den enkelte ejer, men også for omkringliggende boliger og kommunen som helhed, fordi kulturmiljøerne kan skabe øget livskvalitet og økonomisk værdi i forhold til turisme, erhverv og bosætning.

Arkitektskolen Aarhus har i 2016-2017 gennemført en strategisk screening af kulturmiljøer i 22 kommuner. Med initiativet Screening af Danmarks Kulturmiljøer tilbydes yderligere 30 kommuner en screening af deres værdifulde kulturmiljøer, således at størstedelen af landets kulturmiljøer og værdien af dem bliver kendt. Screeningen af kulturmiljøer gennemføres i et samarbejde mellem kommuner, museer og Arkitektskolen Aarhus.

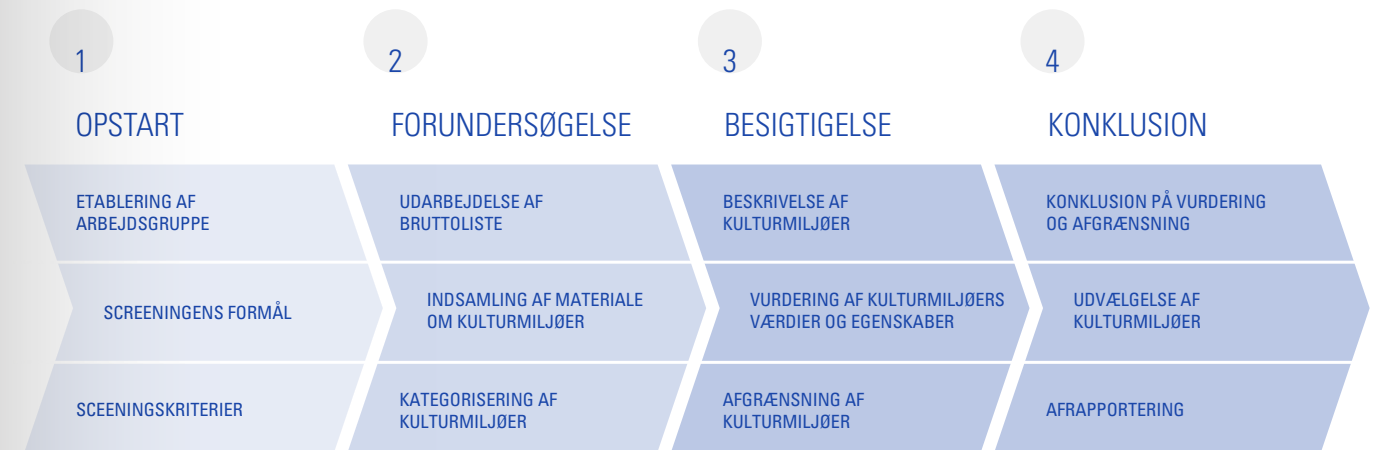
Screening af Danmarks Kulturmiljøer er en del af et forskningsprojekt på Arkitektskolen Aarhus, som skaber ny viden indenfor bevaring og udvikling af kulturmiljøer. Hertil har Arkitektskolen Aarhus udviklet en ny metode til kulturmiljøer – Screening Af Kulturmiljøer (SAK). Metoden, der er koordineret med danske og internationale værdisætningsmetoder, er udviklet med henblik på den kommunale planlægning og private rådgivere, men værktøjet kan tilpasses andre formål.

Screeningsmetoden kombinerer eksisterende registreringer og viden med besigtigelser af kulturmiljøerne, som de foreligger i dag. Kulturmiljøerne vurderes ved en værdisætning af deres kulturhistoriske værdi, arkitektoniske værdi og integritetsværdi. På baggrund heraf vurderes kulturmiljøernes samlede fortælle-værdi, der danner grundlag for en nuanceret udvælgelse og prioritering. Heri indgår også en stillingtagen til kulturmiljøernes egenskaber for at fremme turisme, bosætning, erhverv og kultur, som kan udgøre et stærkt udviklingspotentiale for den enkelte kommune.

Den viden, der foreligger i kommunerne og museerne er en integreret del af arbejdsgrundlaget. Indledningsvis gennemgås den eksisterende kommuneplans udpegning af kulturmiljøer i dialog med kommune og museum. Formålet er at afdække kulturmiljøernes status; hvilke er der særligt fokus på i den strategiske planlægning, og er der væsentlige kulturmiljøer, som af forskellige årsager ikke er udpegede, men som alligevel bør indgå i screeningen? Dialogen tager også stilling til, om nogle kulturmiljøer helt bør udgå på baggrund af fastlagte screeningskriterier eller af andre omstændigheder.

Metoden er udviklet i dialog med kommuner, museer og andre interessenter og vil løbende blive opdateret som en del af forskningsprojektet. I tilknytning til projektet holder Arkitektskolen Aarhus kurser for fagfolk om kulturmiljøer.

METODE TIL SCREENING AF KULTURMILJØER (SAK)

SCREENINGSKRITERIER

- 1) Kulturmiljøet skal være udpeget, eller kunne overvejes som udpegning, i kommunen
- 2) Kulturmiljøet skal indeholde et bebygget miljø eller helhed (ikke enkeltstående bygninger, monumenter, gravhøje, ruiner, voldsteder, diger eller lign.)
- 3) Kulturmiljøet skal rumme en bærende fortælling, der kan opleves på stedet gennem synlige spor

RAPPORTENS INDHOLD

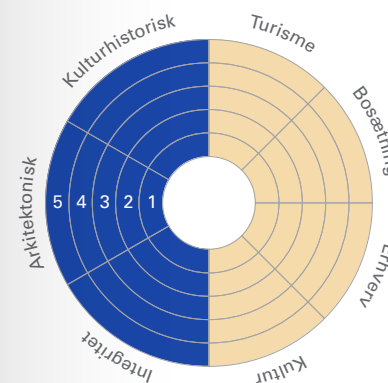
Denne rapport indeholder et skema over kommunens kulturmiljøer, kort- og billedmateriale samt uddybende kulturmiljøanalyser for udvalgte kulturmiljøer i kommunen. Skemaet sammenfatter vurderingen af det enkelte kulturmiljøes værdier og egenskaber:

KULTURMILJØETS VÆRDIER skal være aflæselige i dag og baserer sig på en vurdering af følgende tre værdiparametre, der rangeres fra 1 til 5, hvor 1 er lavest og 5 højst:

- **Kulturhistorisk værdi:** Hvordan vurderes kulturmiljøets historiske betydning og kulturhistoriske fortælle-værdi?
- **Arkitektonisk værdi:** Hvordan vurderes kulturmiljøets rumlige, formmæssige og arkitektoniske kvaliteter?
- **Integritetsværdi:** Hvordan vurderes kulturmiljøets helhed og sammenhæng?

KULTURMILJØETS EGENSKABER er en indikator for iboende egenskaber ved et kulturmiljø. Kulturmiljøets egenskaber vurderes ud fra følgende fire kategorier, der rangeres fra 1 til 5, hvor 1 er lavest og 5 er højst:

- **Turisme:** Har kulturmiljøet særlige egenskaber, der kan fremme turisme og/eller turismerelateret virksomhed?
- **Bosætning:** Har kulturmiljøet særlige egenskaber, der kan rumme bosætning og/eller være en ressource for tilflytning?
- **Erhverv:** Har kulturmiljøet særlige egenskaber, der kan rumme og/eller være en ressource for virksomheder og erhverv?
- **Kulturformidling:** Har kulturmiljøet særlige egenskaber inden for formidling af kulturoplevelser og/eller aktivering af stedets fortælling?

KULTURHISTORISKE HOVEDTRÆK I SYDDJURS KOMMUNE

Kulturhistoriske hovedtræk er overordnede temaer, som har spillet en relevant rolle for egnens udviklingshistorie og er karakteristiske for kommunens kulturmiljøer.

HERREGÅRDE

Syddjurs Kommune rummer en høj koncentration af herregårde, som ud over kirkerne hører til nogle af de ældste bebyggelser på egnen. Rosenholm og Skaføgård blev begge opført i sidste halvdel af 1500-tallet og markerer sig på Danmarkskortet som nogle af de bedst bevarede renæssance-herregårde. Store landområder på Mols har været ejet af kongen fra slutningen af 1100-tallet, og i 1313 blev en kongeborg opført på Kalø med formålet at sikre kongemagten efter omfattende jyske bondeopstande. Ruinen efter den forhadte kongeborg står tilbage på halvøen, hvor den i dag udgør et populært udflugtsmål med flere tusinde besøgende om året.

KØBSTADEN

Ebeltoft er en af Danmarks gamle købstæder, og har ligesom Kalø Slotsruin årligt et højt besøgstal. Byen har pga. skibsfarten spillet en afgørende rolle for egnen, da den var udskibningshavn for skattekorner fra Kalø Len samt store mængder af tømmer og brænde fra de kongelige skovbesiddelser på Djursland. For oplandet har byen ligeledes været et vigtigt handelscentrum med forbindelse til København, Nordtyskland og Norge. Den kulturhistoriske betydning som købstad kommer tydeligt til udtryk i de store købmandsgårde, som stadig præger byen i dag.

LANDSBYER

De fleste af landsbyerne på Mols kendes tilbage fra middelalderen og udmærker sig ved at være særligt velbevarede i deres struktur og bebyggelse. Dette kan man opleve i de to stemningsfulde landsbyer Dejret og Eg, der begge er regulerede vejbyer med tætliggende gårde. Agri er et andet eksempel på en landsby, der i høj grad har bevaret sin integritet. Landsbyen ligger i det kuperede terræn ved Mols Bjerge, og omkring den centrale

sø ligger byens bebyggelse, der bl.a. tæller den højtliggende kirke, præstegården og den gamle skole – alle elementer, der er med til at understøtte landsbyens kulturhistorie. Kulturhistorien i Femmøller er ligeledes tydelig. Her har møllerne sikret landsbyens vækst, og de udgør stadig en synlig fortælling om mølledriftens betydning for områdets udvikling.

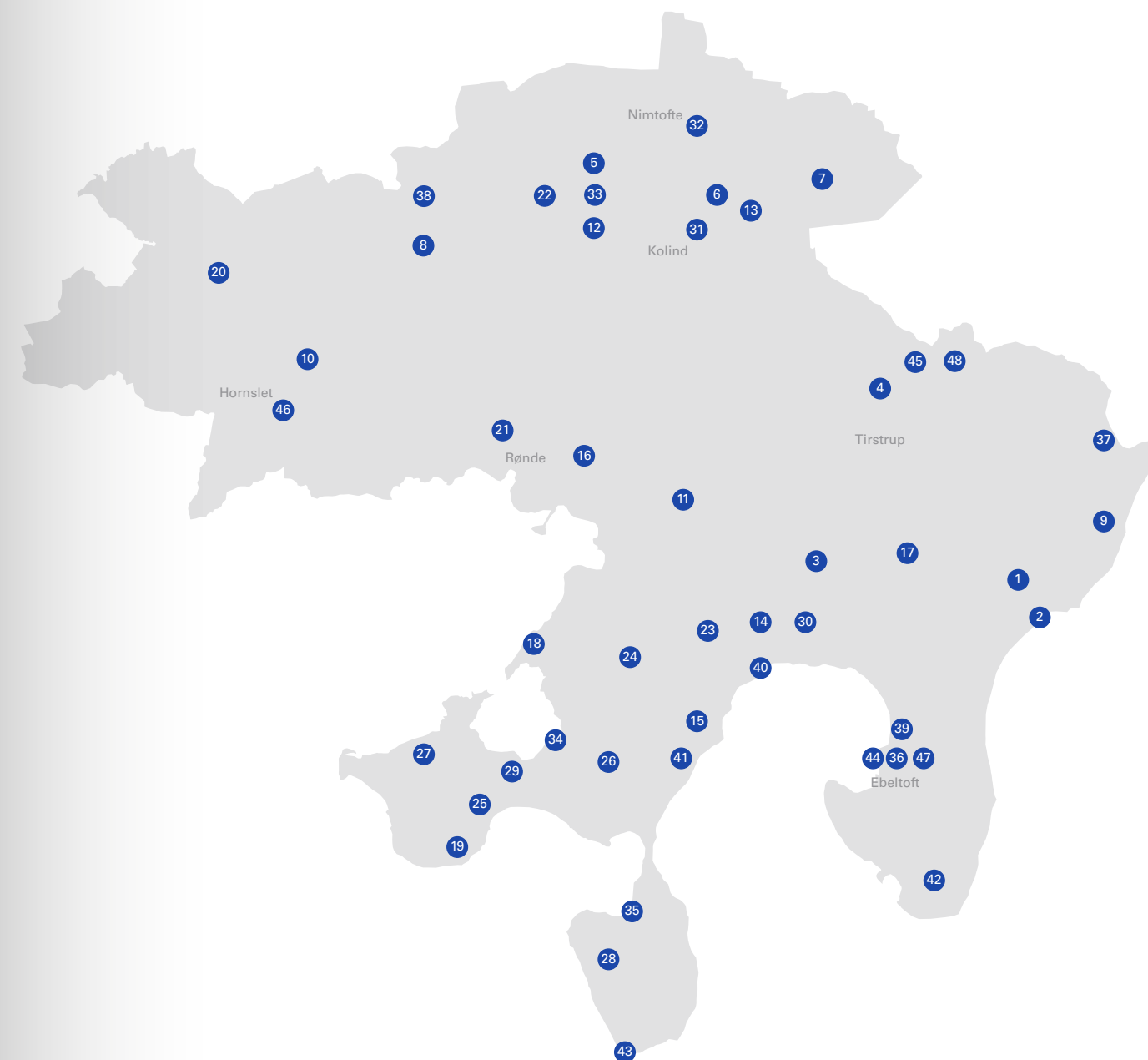
NATIONALPARK MOLS BJERGE

Naturen i nationalparken karakteriseres ved et kuperet terræn, som blev dannet under sidste istid, og dækkes af lyng eller skov. Store dele af Mols Bjerge har kun været dyrket i begrænset omfang, fordi landskabet var for kuperet, eller fordi jorden her var for sandet og ufrugtbar. Naturen i disse områder er derfor bevaret, og indgår i dag i det storslåede landskab, som Nationalpark Mols Bjerge dækker. Nationalparkens bebyggelse er meget begrænset i den del, som er beskyttet gennem en landskabsfredning. Her står kun få oprindelige gårde, som kendetegnes ved deres ydmyge størrelse og egnsbyggeskik. Gårdene ligger spredt og ensomt i landskabet og rummer en vigtig fortælling om molboernes afsides liv i det ufrugtbare bakketeræn.

FERIEKULTUR

På trods af at Molshalvøen i 1920 lå isoleret, og transportvejene dertil ikke var særligt farbare, kom stedet alligevel til at danne ramme om en tidlig feriekultur. Arkitekten Egil Fischer opkøbte den ringe landbrugsjord på Mols i løbet af første halvdel af 1920'erne og anlagde en ferieby på det ellers øde Femmøller Strand. Dette miljø udgør en vigtig kulturhistorisk helhed, da den planlagte ferieby er den første af sin art og repræsenterer en tidlig feriekultur i Danmark. Et godt eksempel på et moderne feriemiljø er Øer Maritime Ferieby fra 1988, hvor kystturismen er indtænkt i anlægget, og feriebebyggelsen og marinaen er opført som en arkitektonisk helhed. Sommer- og feriehusbyggeriet har siden 1920'erne udviklet sig hastigt og udgør i dag det mest omfattende byggeri i det åbne land, hvor det primært præger de lange kyststrækninger i kommunen.

SCREENEDE KULTURMILJØER I SYDDJURS KOMMUNE

Region: Midtjylland
 Kommunenummer: 706
 Indbyggertal: 42.468 (2018)
 Største by: Ebeltoft (7.197 indbyggere i 2018)
 Kulturmiljøer:

I Syddjurs Kommune er der i Kommuneplan 2016 udpeget 65 kulturmiljøer. Der er udgivet Kommuneatlas for den tidligere Ebeltoft Kommune (1999). I forbindelse med nærværende projekt og i dialog med Syddjurs Kommune og Museum Østjylland er der udarbejdet en liste med i alt 48 kulturmiljøer, som danner baggrund for screeningen.

BESIGTIGELSESKEMA

Værdisætningen og potentiale vurderingen baserer sig på en vurdering fra 1 (lavest) til 5 (højest) på de forskellige parametre

1

HOLMEGAARD

Holmegaard udgør kernen i et landbrugsmiljø med omkringliggende småhuse, bl.a. fodermesterhuset nord for gården. Holmegaard er opført af Peder Bisp i 1801 og er i gang med en tilbageføring til opførelsestidspunktet. Ca. halvdelen af gårdens jordtilligende ligger i Nationalpark Mols Bjerge.

2

HAVMØLLEGÅRDEN

Havmøllegården udgøres af en meget langstrakt bebyggelse opført som møllegård til Havmølle Å, der har udløb i havet nær ved den gamle mølle. Havmøllegården stammer tilbage fra 1677 og er opført i bindingsværk og kampesten med et nyere pladetag. Gården er generelt forfalden.

3

ØRNBJERG MØLLE

Ørnbjerg Mølle ligger i det kuperede terræn langs Ulstrup Å, som leverer vand til mølleværket. Møllen er restaureret og fungerer i dag. På den nuværende parkeringsplads lå møllegården, som brændte i 1988, og spredt omkring den ligger det gamle hønsehus, svinehus og fårehus, som bidrager til formidlingen af møllen, der også har rummet gæstgiveri.

4

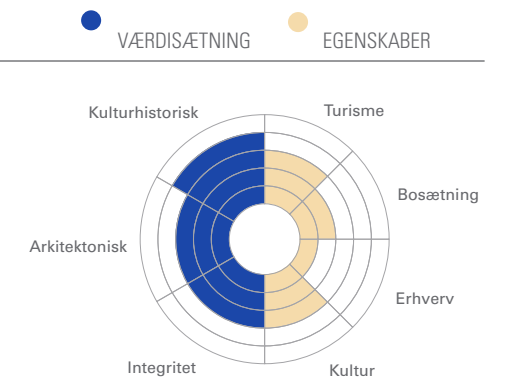

NØRUPLUND HUSMANDSUDSTYKNING

Nøruplund er en husmandsudstykning, med 23 husmandsbrug, der ligger jævnt fordelt langs Nøruplundvej, Nøruplund Tværvæg og Møllevangen. Husmandsudstykningsens jord blev i 1921 udstykket fra Hovedgården Nøruplund, som ligger sydøst for husmandsudstykningsen.

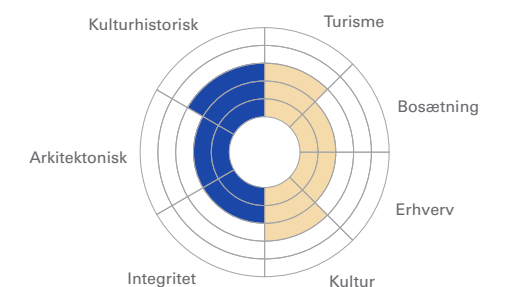
Kulturmiljøets høje kulturhistoriske værdi skyldes den fortælle-mæssige helhed, som gården og de omkringliggende tjenesteboliger udgør. Holmegaard afspejler et landbrugsmiljø, som det så ud i starten af 1800-tallet, ligesom gårdens arkitektur på fin vis formidler bygningskulturen på denne tid.

Holmegaards placering ved Nationalpark Mols Bjerge og Nordsøvandreruten giver stedet forudsætninger for naturturisme og kulturelle oplevelser. Stedet drives i dag som landbrug, men bygningerne er ikke tilpasset moderne landbrug.

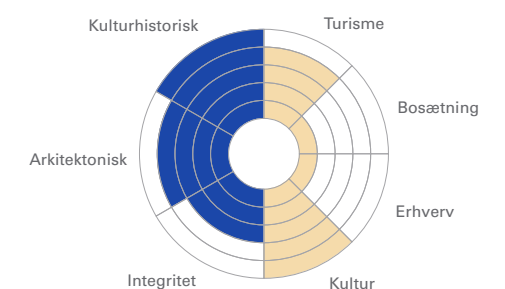
Havmøllegårdens bevaringsværdier knytter sig først og fremmest til den kulturhistoriske værdi som vandmølle og mødested for egnens bønder. Havmøllegården har en stor historisk betydning for egnen, men pga. gårdens ringe stand rummer den ikke længere væsentlig arkitektonisk eller integritetsværdi.

Havmøllegården er i særdeles ringe vedligeholdelsesstand, og som den står i dag markerer den sig ikke væsentligt inden for nogen af kategorierne. For at udfolde egenskaberne for f.eks. turisme eller kultur, kræver stedet en gennemgribende restaurering.

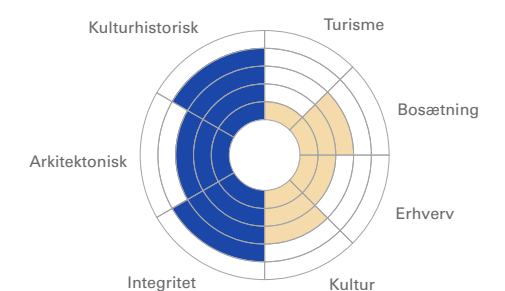
Ørnbjerg udgør et lille og helstøbt kulturmiljø, som på trods af den tomme plads, hvor møllegården engang lå, stadig har høj kulturhistorisk og arkitektonisk værdi. Møllebygningen og de øvrige bygninger på stedet er velholdte og står tilbage som synlige levn fra møllens tid i drift.

Kulturmiljøet har gode egenskaber for kultur og naturturisme, da møllen har en høj fortælle-værdi, som kan formidles direkte. Samtidig kan møllen danne udgangspunkt for kultur- eller naturrelaterede aktiviteter i Nationalpark Mols Bjerge.

Kulturmiljøets bærende bevaringsværdier knytter sig til det tydeligt aflæselige bebyggelsesmønster samt den ensartede, men noget ombyggede, arkitektur i husmandsudstykningsen. Nøruplund Hovedgård udgør et væsentligt element i fortællingen.

Udstykningsens husmandssteder med tilhørende jord har egenskaber for bosætning på landet. Derudover rummer Nøruplund Hovedgård egenskaber inden for kulturformidling.

5

MARGRETHELUND OG MARIENHOFF HUSMANDSUDSTYKNING

Margrethelund og Marienhoff er to ud af fire husmandskolonier udstykket under landsbyhovedgården Gl. Ryomgård. De 12 husmandsbrug langs Margrethelundsvej nord for Ryomgård er udstykket som ensartede familiebrug i udkanten af hovedgårdens jorde og har bevaret deres struktur, mens Marienhoffs udstykninger er vokset sammen med Ryomgård.

6

SUNDBY HUSMANDSUDSTYKNING

Sundby er en husmandsudstyknings opført i udkanten af ejerlavet til Vedø Hovedgård i begyndelsen af 1900-tallet. Her blev i alt udstykket 22 brug langs Sundbyvej og Tornhøjvej, hvor husmandstederne ligger parvis med fritliggende stuehus og bagvedliggende staldbygning.

7

KOLIND SUND

Kolind Sund er et tidligere fjordsystem, der i slutningen af 1870'erne blev drænet til landbrug som et af danmarkshistoriens største afvandingsprojekter. Flere sundgårde blev anlagt ifm. med indvindingen af landbrugsjord.

8

SKAFØGÅRD

Skaføgård er et herregårdsanlæg i renæssancestil opført i slutningen af 1500-tallet. Herregården består af en hovedbygning, der omkranser et mindre gårdtrum, og et stort avlsgårdsanlæg med yderligere to gårdtrum. Den indre og ydre gård er begge udstyret med porte, som ligger forskudt fra hinanden. Vest for herregården findes en accisebod.

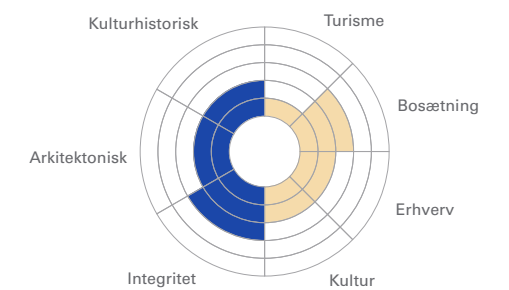
9

RUGÅRD GODS

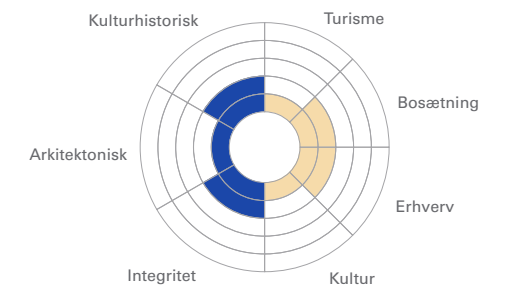
Rugård Gods er et omfangsrigt kulturmiljø, som foruden selve hovedbygningen også rummer tjenesteboliger, stalde, maskinhuse, park, mindelund samt den del af fredskoven, der støder op til godset. Godsets historie kan føres tilbage til 1100-tallet og lå dengang i Rosmus. Den nuværende hovedbygning ved Nørresø blev opført i slutningen af 1500-tallet.

● VÆRDISÆTNING ● EGENSKABER

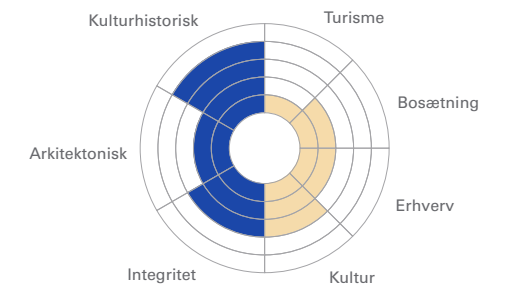
Husmandsstederne ligger fortsat i de oprindelige udstykninger, men har gennemgået store om- og tilbygninger, ligesom de flere steder er erstattet med ny bebyggelse, hvilket svækker kulturmiljøets bevaringsværdier væsentligt. Især den del af Marienhoff, som nu er opløst af Ryomgård, er svær at aflæse.

Kulturmiljøet har egenskaber inden for bosætning i oplandet til Ryomgård, hvor der i øjeblikket er stor bosætningsvækst.

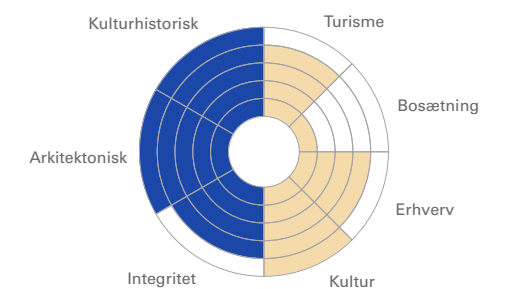
Husmandsbrugene er forandret væsentligt, hvorfor deres parvise fremtræden og helheden i landbrugsudstyknings ikke længere fremstår tydelig. Dette svækker de integritetsmæssige og arkitektoniske værdier i kulturmiljøet.

De små tætliggende husmandsbrug i det åbne land har udelukkende egenskaber inden for bosætning og landbrugserhverv.

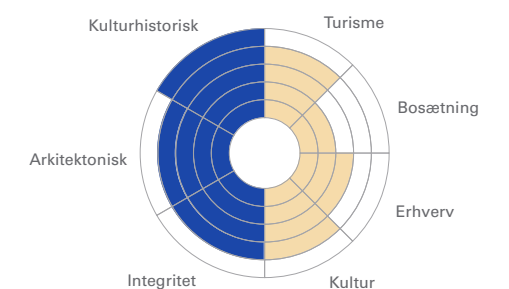
Kulturmiljøets integritets- og kulturhistoriske værdi knytter sig til de mange diger, kanaler, dræn og pumpestationer, der er karakteristiske for landskabet ved Kolind Sund, samt områdets mange sundgårde.

Den fortsatte afvandning af Kolind Sund opretholder områdets egenskaber inden for kulturformidling af den danske indvinding af landbrugsjord.

Skaføgård har særligt høje kulturhistoriske og arkitektoniske værdier, fordi herregården udgør et yderst intakt renæssance-bygningsværk med flere bevarede herregårdselementer som portene med de svungne gavle, de vandfyldte grave, de store pigstensbelagte gårdspladser og acciseboden.

Kulturmiljøet rummer gode egenskaber for erhverv, kultur og potentielt turisme, da anlægget har en stor fortælleleværdi, som kan omsættes til kulturoplevelser og formidling, hvis stedet åbnes for publikum. I dag drives herregården som skovbrug.

Rugård Gods har høj integritets- og kulturhistorisk værdi, som knytter sig til kulturmiljøets høje alder og mange bevarede elementer i herregårdslandskabet, som de lange alléer syd og vest for godset og de velbevarede stendiger. Rugårds bygninger er velholdte og danner interessante og oplevelsesrige rumlige forløb.

Kulturmiljøet egner sig godt til turisme og kulturformidling pga. stedets mange historiske elementer og aflæselighed. Rugård drives fortsat som aktivt landbrug, og flere af godsets længer er indrettet til boliger, ligesom hovedbygningen fungerer som bolig.

10

ROSENHOLM SLOT

Rosenholm Slot er opført omkring år 1600 og består af en trapezformet hovedbygning, der omgives af voldgrav til alle fire sider med adgang via vindebro. Slottet ligger i et barokt parkanlæg med flere alléer og tidligere tjenesteboliger. Til slottet hører en stor avlsgård med staldlænger, som i dag er indrettet til boliger, samt maskinhuse og forpagterbolig.

11

MØLLERUP GODS

Møllerup Gods er et herregårdsmiljø beliggende på et voldsted. Hovedbygningen fra begyndelsen af 1700-tallet, staldlængerne og den højtliggende lade er alle gulkalkede og danner en tydeligt sammenhængende bygningsmasse. Bag hovedbygningen findes et parkanlæg. Ankomsten til Møllerup Gods fra Vestsiden giver et flot kig ud over herregårdslandskabet.

12

GL. RYOMGÅRD

Gl. Ryomgård blev opført som landsbyhovedgård i år 1643 og lå oprindeligt på en forhøjning i Kølind Sund. I dag ligger herregården i den sydlige udkant af stationsbyen Ryomgård. Den trefløjede hovedbygning ligger adskilt fra det stråtækte ladegårdsanlæg med kamtakkede gavle. Vest for hovedbygningen findes en gammel møllebygning.

13

VEDØ

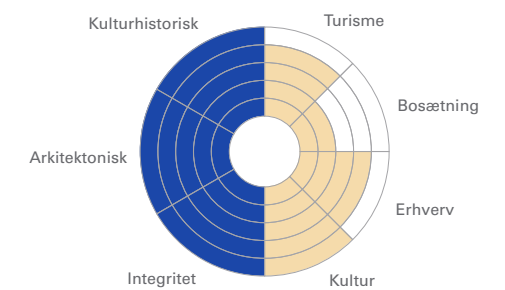
Vedø kendes tilbage til 1500-tallet, men hovedbygningens ældste nuværende længer stammer fra 1800-tallet. Hovedfløjen i to etager fra 1918 er tegnet af arkitekten Anton Rosen med inspiration fra skønvirkestilen. Bortset fra en gammel kampestenslade, er gårdens udlænger af nyere dato. Vedø's jorder blev i begyndelsen af 1900-tallet udstykket til 22 husmandsbrug.

14

LYNGSBÆKGÅRD

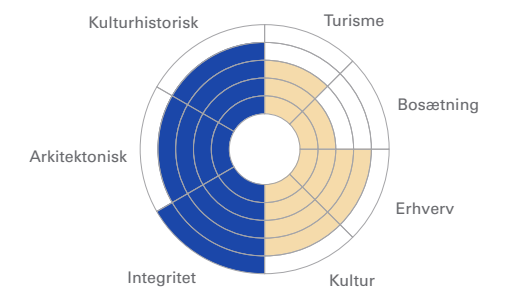
Lyngsbækgård er en herregård beliggende i Nationalpark Mols Bjerge nord for Ebeltoft Vig. Herregården består af to trefløjede anlæg, en pudset hovedbygning fra 1784 tegnet af Anders Kruuse i nyklassicistisk stil og et imponerende stråtækt avlsgårdsanlæg i bindingsværk. Til gården hører et stort haveanlæg samt en allé, der markerer ankomsten til stedet.

● VÆRDISÆTNING ● EGENSKABER

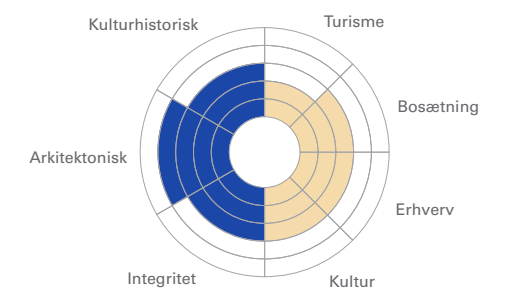
Rosenholm Slots intakte renæssanceelementer betyder, at slottet har særdeles høj arkitektonisk og kulturhistorisk værdi. Kulturmiljøets integritetsværdi er meget høj i slotsparken, hvor selve slottet ligger, mens den er lavere for avlsgården, som er præget af nyere, større landbrugsbygninger.

Rosenholm har pga. sin lange historie, velbevarede renæssancearkitektur og imponerende slotspark, der er åben for offentligheden, en mangefacetteret anvendelsesgrad med egenskaber inden for turistrelateret virksomhed. Slottet udgør ligeledes et oplagt emne for kulturformidling.

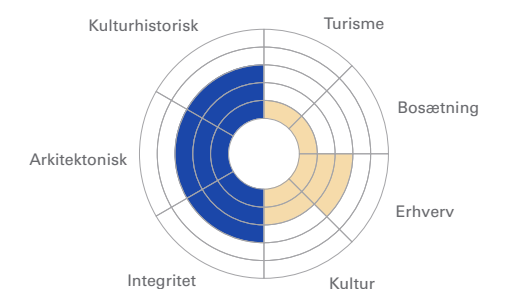
Møllerup Gods har en væsentlig kulturhistorisk betydning for Mols-egnen, da Bogensholm Hovedgård og flere gårde i Mols Bjerge har været underlagt godset. Stedets historie kan stadig aflæses i den velbevarede og velholdte arkitektur, og integritetsværdien i herregårdslandskabet er intakt.

Kulturmiljøet drives stadig som aktivt landbrug og har særligt gode egenskaber inden for erhverv. Samtidig kan godset danne ramme for kulturoplevelser, da Møllerup Gods udgør et helstøbt og fortællende kulturmiljø.

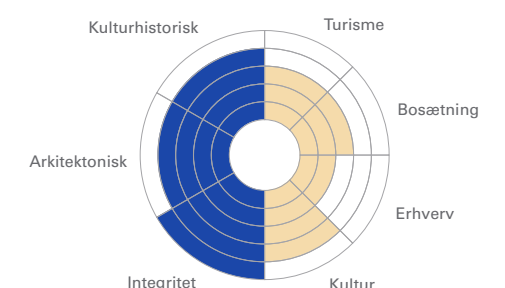
Kulturmiljøets historiske betydning som landsbyhovedgård, hvis jorde senere blev udstykket, er vanskelig at aflæse. Den imponante trefløjede hovedbygning og den langstrakte ladegård har en høj arkitektonisk værdi, mens integritetsværdien svækkes af, at de enkelte elementer ople-

Med sin nærhed til Ryomgård og sin kulturhistoriske betydning for byen har Gl. Ryomgård potentiale inden for kulturformidling, hvis stedet åbnes for offentligheden. Hovedbygningen, som er fredet, danner fine rammer for bosætning, mens de omfangsrige udlænger har egenskaber for forskellige typer af erhverv.

Vedø er historisk og arkitektonisk et sammensat kulturmiljø, hvilket afspejles i bygningerne, hvis blandede udtryk skyldes de forskellige opførelsestidspunkter. Hovedbygningen fremstår med sit gennemgående bindingsværk harmonisk, mens gårdens staldlænger svækker integritetsværdien.

I dag drives der fortsat landbrug på gården, og det er primært inden for landbrugs-erhverv, at kulturmiljøets egenskaber findes. Vedø lægger med sin sammensatte helhed ikke op til en kultur- eller turistattraktion.

Kulturmiljøets værdier knytter sig til den helstøbte, nyklassicistiske arkitektur samt stedets kulturhistoriske betydning som landsbyhovedgård og senere som herregård. Herregårdsanlægget er gennemrestaureret og udgør et intakt kulturmiljø, som ikke bærer præg af, at det i dag drives som moderne landbrug.

Lyngsbækgård er utilgængelig for offentligheden, men vurderes at have gode egenskaber inden for kulturformidling og turisme, hvis stedet bliver åbnet op for besøgende. Herregården drives i dag som landbrug og rummer desuden beboelse. Landsbyen Lyngsbæk rummer ligeledes egenskaber for bosætning.

15

BOGENSHOLM HOVEDGÅRD OG GÅRDE I MOLS BJERGE

I Mols Bjerge omkring Bogens, Toggerbo og Strandkær findes en række mindre gårde, som tilsammen danner et kulturmiljø. Gårdene er hvidkalkede med stråtag, og hvor man i Bogens finder en enklave af gårde, ligger de øvrige mere spredt i landskabet, som f.eks. Søballegård, Provstgård og Bogensholm Hovedgård, der er den største gård i området.

16

KALØ GODS OG JAGTSLOTTET

Kalø Gods er et omfangsrigt kulturmiljø, der strækker sig fra Kalø Hovedgård til Kalø Slotsruin i Kaløvig. Derimellem ligger store, åbne landbrugsarealer med visuel forbindelse til slotsruinen. Med til kulturmiljøet hører desuden Bregnet Kirke med kirkegård samt Jagtslottet og Thyrahytten, som begge er tegnet af arkitekten Hack Kampmann omkring år 1900.

17

SØHOLT

Søholt Gods ligger nord for Stubbe Sø omgivet af skov med lysninger udlagt til hestefolde. Godsets bygninger består af hovedbygningen fra sidste halvdel af 1600-tallet med pigstensbelagt gårdsplads, have med pavilloner og nyere staldlænger samt ridehus. Hovedgården og staldområdet, som ligger umiddelbart vest for herregården, er ligeledes af nyere dato.

18

ROLSØGÅRD

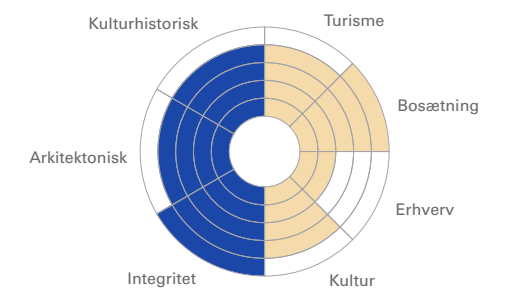
Rolsøgård består af en stor hovedgård, hvis imponerende gårdsplads omgives af hovedbygningen fra 1880 og langstrakte udlænger. Desuden omfatter kulturmiljøet en ødekirkegård med våbenhuset fra den forhenværende Rolsø Kirke, den store aftægtsgård, Aldershvile, og den mindre husmandskoloni Rolsø Mark, som ligger på toppen af en bakkekam.

19

ISGÅRD

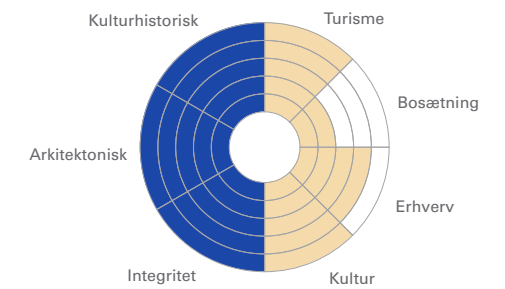
Isgård er et velholdt herregårdsmiljø med en trefløjet, hvidkalket hovedbygning fra 1890. Gårdspladsen afgrænses mod syd af et stort avlsgårdsanlæg, der domineres af en agerumslade i bindingsværk fra 1700-tallet. Hele anlægget ligger smukt placeret i det kuperede landskab med udsigt over Aarhus Bugt.

● VÆRDISÆTNING ● EGENSKABER

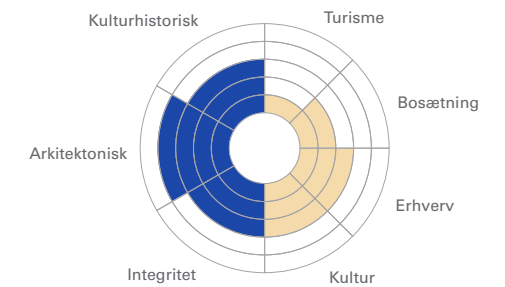
Gårdene i Mols Bjerge har en høj kulturhistorisk værdi, der knytter sig til deres oprindelige udtryk og aflæselige historie som fæstegårde til Møllerup Gods med Bogensholm Hovedgård som ladegård. Den oprindelige byggeskik kommer tydeligt til udtryk i arkitekturen, som er ensartet og velbevaret i samtlige gårde.

Egenskaberne for gårdene i Mols Bjerge knytter sig specielt til bosætning, da gårdene har en unik placering midt i nationalparken. Samtidig danner kulturmiljøet et godt udgangspunkt for både turisme og kultur- og naturoplevelser samt formidling i kraft af besøgscentre Øvre og Nedre Strandkær.

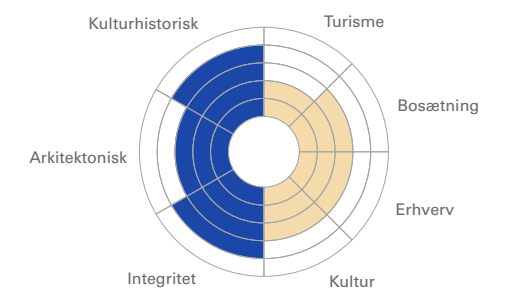
Kalø Gods har høj kulturhistorisk værdi, da stedet afspejler flere lag af adelens magt på Djursland. Kulturhistorien på stedet er let aflæselig, og godset har bevaret en høj grad af integritet i herregårdslandskab og bygningsværker, som tilmed rummer høje arkitektoniske kvaliteter.

Kulturmiljøets egenskaber knytter sig hovedsageligt til formidlingen af historien på stedet, som i dag finder sted i Karlsladen og ved slotsruinen. Kalø Slotsruin udgør i sig selv et populært udflugtsmål, som kan fremme både turisme og kulturoplevelser.

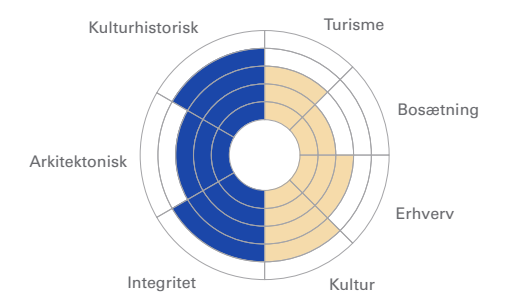
Kulturmiljøets bærende bevaringsværdier knytter sig først og fremmest til godsets velholdte hovedbygning og tilhørende småbygninger, som tilsammen rummer høje arkitektoniske kvaliteter. Godsets integritet og kulturhistoriske værdi svækkes af de mange udskiftede elementer, som

Søholt Gods har egenskaber inden for erhverv, hvilket kommer til udtryk i stedets nuværende anvendelse som hesteopdræt. Hovedbygningens lange bygningshistorie og særegne arkitektur rummer potentiale for kulturformidling, som kan udfoldes, hvis stedet åbnes op for offentligheden.

De mange fortællende elementer i kulturmiljøet, som f.eks. herregårdens tilhørende kirkegård og husmandskoloni giver Rolsøgård en høj kulturhistorisk og integritetsmæssig værdi, som suppleres af et harmonisk bygningsanlæg, der rummer fine arkitektoniske værdier uden dog at være særprægede.

Rolsøgård drives i dag som landbrug, og gårdens udlænger rummer desuden egenskaber for andre typer af erhverv, hvis de indrettes til formålet. Herregårdens mange bevarede elementer har potentiale for kulturformidling af stedets historie. Husmandsudstyknngen Rolsø Mark har egenskaber for bosætning.

De bærende bevaringsværdier knytter sig til det velbevarede herregårdsmiljø med funktionsbygninger og forpagtergård omkring hovedgården. De fremtrædende landskabstræk med digehegn og lange lindealléer fortæller desuden om de omkringliggende landsbyers tilknytning til herregården.

Egenskaberne knytter sig til oplevelsesværdien af herregården og det omkringliggende landskab, hvor Isgårdsvej snor sig i marklandskabet langs de velholdte lindealléer. Anlægget har egenskaber for kulturformidling af områdets udvikling såvel som turistoplevelser på Skødshoved.

20

KROGSBÆK ØDEKIRKEGÅRD

Krogsbæk ødekirkegård er en nedlagt kirkegård i Krogsbæk Sogn med enkelte bevarede elementer på den gamle kirkeomt. Kirken og kirkegården lå oprindeligt sammen i marklandskabet uden for sognets tre byer, men kirken blev flyttet til sognets hovedby Karlby i begyndelsen af 1900-tallet.

21

HANNESMINDE OG FØLLE LANDSBY

Følle er en slynget vejby med flere stikveje, som fører ud til gårdene, der ligger i landsbyens periferi. Bygaden præges primært af længe- og gadehuse i en intakt landsbystruktur. I den nordlige del af byen ligger herregården Hannesminde, hvis bygninger er fredede, og i byens sydlige ende ligger en firlænget gård med udbygninger i to etager opført i kampesten.

22

MARIE MAGDALENE

Marie Magdalene er en slynget vejby i dalføret ud til Ryom Å. Bebyggelsen består på den ene side af landhuse, der ligger op mod Klovvakke, og på den anden side fritliggende gårde i det åbne landskab mod vest. Marie Magdalene kirke er placeret centralt som samlingspunkt for landsbyen med kirkestien som en direkte forbindelse til Ryomgård.

23

FEMMØLLER

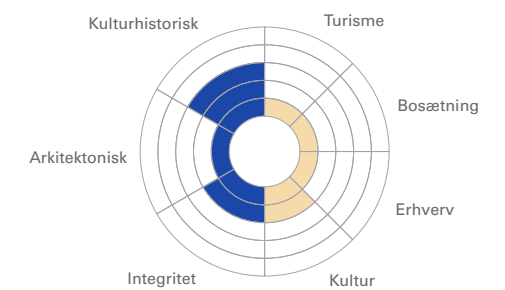
Femmøller er en slynget vejby, som karakteriseres ved at ligge i en dalslugt med en gennemløbende å, der tidligere har forsynet fem møller med vand. I dag står fire møller tilbage, nemlig Skovmøllen, Gladsmølle, Kjerris Mølle og Overmølle.

24

AGRI

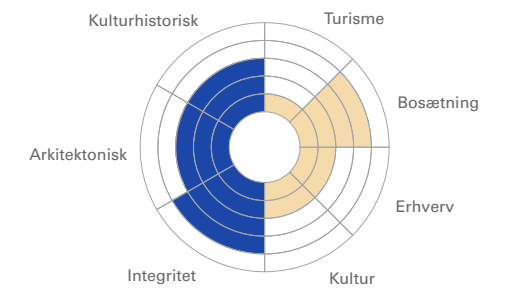
Agri har en særlig landsbystruktur, der centrerer sig omkring en sø. Samtidig karakteriseres landsbyen af at være beliggende på en sydvendt skrånning med en højtliggende kirke, som præstegården og den gamle skole ligger placeret nedenfor.

● VÆRDISÆTNING ● EGENSKABER

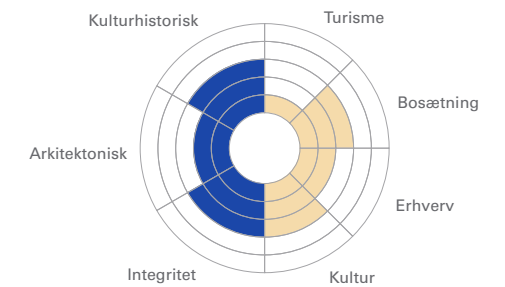
De bærende bevaringsværdier knytter sig til den gamle klokkestabel, det bevarede kirkegårdsdige med portal, enkelte gravsten samt fragmenter af fundamentet fra den tidligere kirke. Ødekirkegårdens placering uden for byerne er desuden et vigtigt karaktertræk.

Ødekirkegården blev genoprettet som urnegravsted med anonymt fællesareal i 2014. Her afholdes desuden gudstjenester ved særlige lejligheder.

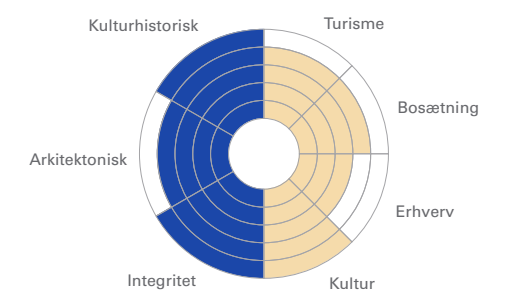
Følles bærende bevaringsværdier knytter sig primært til landsbyens bevarede integritet og tætte gadestruktur, som tydeligt ses i den sydlige del af Bygaden. Den arkitektoniske værdi knytter sig til Hannesminde og de udflyttede gårde i landsbyen, mens Bygadens bebyggelse er af mere blandet karakter.

Følles autentiske landsbymiljø og det varierede udvalg af boligtyper, samt beliggenheden nær Rønne, giver stedet gode egenskaber for bosætning.

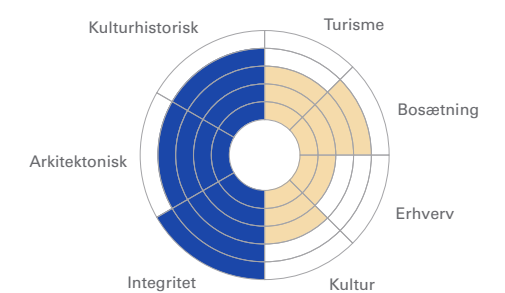
Klyngebebyggelsen i ådalen er omgivet af dyrkede marker og skovbevoksning, hvilket er et vigtigt karaktertræk for landsbyen og oplevelsen af området. De enkelte velbevarede gårde og landhuse, der ligger i en tæt gadestruktur, har fine integritetsmæssige og arkitektoniske værdier.

Landsbyen har gode egenskaber for bosætning på landet, hvilket understøttes af den intime landsbystruktur og de omkringliggende landskabelige træk. Landsbyen ligger desuden i oplandet til Ryomgård og har gode forudsætninger for vækst.

De fire bevarede møller giver Femmøller en høj kulturhistorisk værdi, og understøtter samtidig den oprindelige landsbystruktur langs Molsvej, som ellers præges af huse fra forskellige perioder. En egentlig landsbystruktur er tydeligst omkring Stenhøjvej, hvor bebyggelsen er tæt og afsluttes af Overmølle.

Kulturmiljøets stemningsfulde udtryk og placeringen i det kuperede terræn i Mols Bjerge giver landsbyen gode egenskaber for bosætning og turisme. I kulturelle sammenhænge har landsbyen både et godt grundlag for formidling af kulturen omkring mølledriften og landsbylivet i Mols Bjerge.

Agri har en høj integritets- og arkitektonisk værdi, som knytter sig til den velbevarede landsbystruktur og bebyggelse, der for en stor del består af gårde og længehuse. Desuden styrkes den kulturhistoriske værdi af de mange elementer fra det oprindelige landsbysamfund som kirke, præstegård og skole.

Med sin smukke landskabelige placering i Mols Bjerge med søen som centrum og landsbyens velbevarede arkitektur har Agri gode genskaber for bosætning. Samtidig har landsbyen egenskaber for naturturisme, da landsbyen egner sig godt som udgangspunkt for udflugter i Mols Bjerge.

25

EG

Eg er en reguleret vejby, der ligger i en lavning mod Begtrup Vig. Landsbyen består af udflyttede gårde og landhuse langs et slynget vejforløb, Eg Bygade. Tidligere har landsbyen været underlagt herregården Isgård, hvilket tydeliggøres i landskabet ved det gamle digehegn, der deler fæstegodset fra hovedgården.

26

VISTOFT LANDSBY OG VISTOFT MØLLE

Vistoft er en slynget vejlandsby med et faldende vejforløb, hvilket betyder, at bebyggelsen forskyder sig med terrænet og har vid udsigt ud over landskabet mod vest. Kirken ligger ensomt mod syd, men knyttes til landsbyen af en kirkesti. Mod øst finder man den nyrestaurerede Vistoft Mølle, som ligger højt og synligt i landskabet.

27

DEJRET

Dejret udgøres af en koncentreret bydannelse, der ligger ud til Kalø Vig. Bebyggelsen følger en slynget bygade med parallelle bagveje, som omgiver de tætliggende gårde og gadehuse. Landsbyen er brændt af flere omgange, og flere af landsbyens gårde er i den forbindelse udflyttet til Skødshovedvej og Kirkebjergvej.

28

STØDOV-FEJRUP

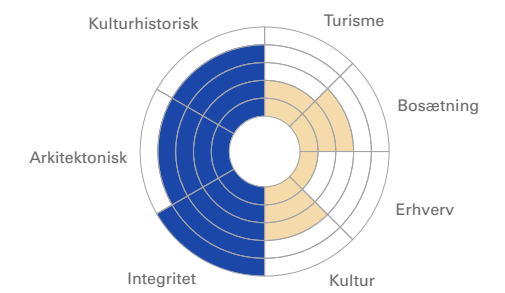
Stødov-Fejrup består af to ældre landsbyer, der i dag fremtræder som en spredt klyngebebyggelse langs en vejslynge i det bakkede landskab på Helgenæs. Bebyggelsen centrerer sig omkring den gamle forte med Helgenæs kirke placeret højt mod øst og udsigt til Aarhus Bugt.

29

TVED

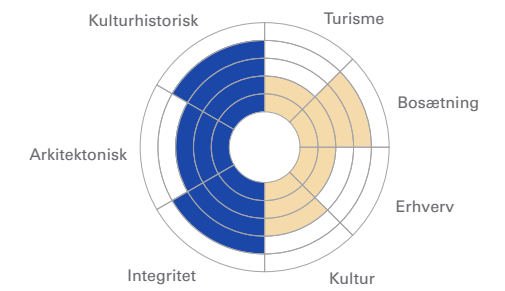
Tved er en vejby med udpræget bygadekarakter med tætliggende gårde og gadehuse langs en slynget bygade. Tved Bygade indeholder desuden et forsamlingshus fra 1899, en skolebygning fra 1909, en slagterforretning og en brugs. Tved kirke ligger sammen med den store præstegård ved kysten med udsigt over Knebel Vig.

● VÆRDISÆTNING ● EGENSKABER

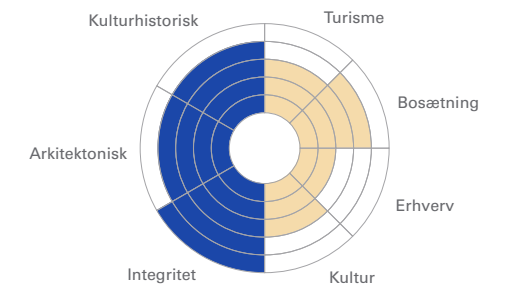
Byens tætliggende gårde og landhuse danner tilsammen et karakteristisk landsbymiljø med høje arkitektoniske og integritetsmæssige værdier. Den tydelige afgrænsning af landsbyen, som en klynge i det åbne landskab ud til kysten, er et vigtigt karaktertræk for Eg.

Landsbyen har egenskaber for formidling af den bygnings- og kulturhistoriske udvikling på Skødshoved samt fine oplevelsesværdier, der knytter sig til det omkringliggende landskab, og forbindelsen til kysten samt herregården Isgård.

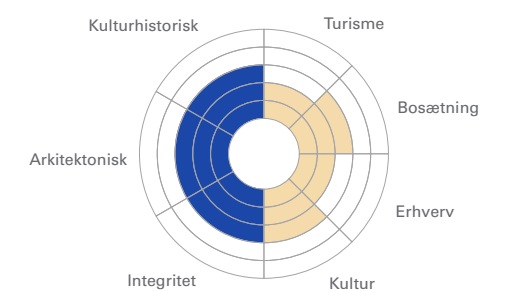
Vistoft har pga. sine mange bevarede elementer, som f.eks. landsbyskole, købmandsgård og mølle en høj kulturhistorisk værdi. Bebyggelsen er velbevaret, omend noget ombygget i den nordlige del. Landsbystrukturen fremstår intakt, men noget uregelmæssig, og styrkes af forbindelsesalléen langs Karlshøjvej.

Vistofts beliggenhed i nærhed til Mols Bjerge og landsbyens samlingssted Rødegård, som bl.a. anvendes til fællesspisning, giver kulturmiljøet gode forudsætninger for bosætning. Vistoft mølle har fine egenskaber for kulturformidling.

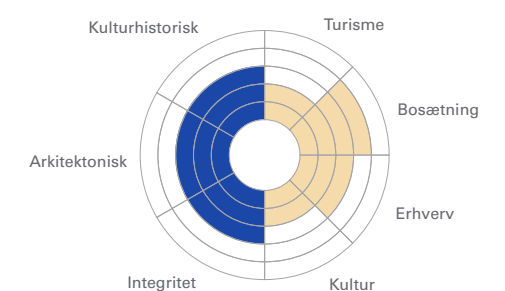
Dejret har en velbevaret landsbystruktur samt en tydelig forbindelse til de udflyttede gårde, hvilket styrker fortællingen om landsbyens udvikling. De arkitektoniske værdier knytter sig til bebyggelsen langs bygaden, som danner et intimt landsbymiljø. Nyere bebyggelse er integreret hensynsfuldt.

Kysten nord for Dejret er reguleret til sommerhusbebyggelse, hvilket svækker oplevelsen af landskabets tilknytning til kysten. Det åbner dog op for muligheder ift. udvikling af landsbyens turismepotential. Samtidig har Dejret gode egenskaber for bosætning.

Landsbyens struktur er afgørende for oplevelsen af det kystnære område, hvor der fra de højeste punkter i byen er udsigt over det kuperede landskab og den lavtliggende bebyggelse. I klyngerne synes vejen som en mindre bygade, før den fortsætter over åbent land til næste bebyggelse.

Stødov-Fejrup rummer egenskaber for bosætning på landet. Fejrup, vest for landsbyklyngen, var tidligere maritimt opland, men er i dag afskåret fra kysten af sommerhusbebyggelse, hvilket forhindrer et direkte udsyn til Aarhus Bugt. Oplevelsen af landskabet bør derfor vurderes i en udviklingsproces.

Tved bærer præg af at være en by i vækst, hvor der i den vestlige udkant er opført et større parcelhusområde samt flere nyere huse i forlængelse af byen mod øst. De nye tilføjelser griber ikke ind i det ældre landsbymiljø langs Tved Bygade, hvilket styrker integritetsværdien i kulturmiljøet.

Tved har gode egenskaber for bosætning på landet, men man bør i en videre udviklingsproces være opmærksom på kulturhistoriske træk omkring bygaden og de gamle tofter syd for landsbyen, som er karakteristiske levn fra det ældre landsbymiljø.

30

HANDRUP

Handrup er en landsby beliggende i det kuperede terræn i Mols Bjerge nord for Ebeltoft Vig. Landskabets store terrænforskelte kommer tydeligt til udtryk i landsbyens huse, som følger terrænkurverne og forskyder sig i forhold til hinanden. Landsbybebyggelsen udgøres af længehuse i bindingsværk, enkelte gårde, en kirke, en gammel skole samt en smedje.

31

KOED

Koed er en forteby beliggende ved Ryom Å og har tidligere bestået af større gårde, en skole og en kirke. Anlæggelsen af jernbanen Randers-Grenaa i slutningen af 1800-tallet har haft stor indflydelse på udviklingen af landsbyen samt udviklingen af andelsmiljøet med Koed Andelsforening.

32

NIMTOFTE

Nimtofte er en ældre landsby fra 1600-tallet, der har udviklet sig til stationsby med anlæggelsen af jernbanen fra Ryom til Gjerrild i begyndelsen af 1900-tallet. Byen har bibeholdt sin struktur omkring den oprindelige landsby, der med Stationsvej er forbundet til Nimtofte station, som blev anlagt uden for byen.

33

RYOMGÅRD STATIONSBY

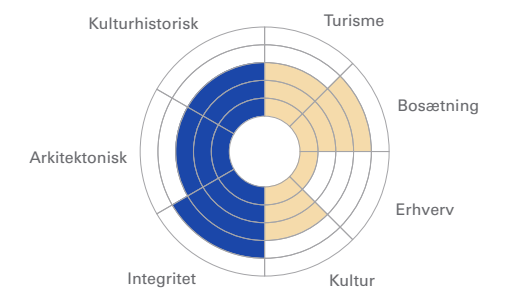
Kulturmiljøet centrerer sig omkring den gamle stationsbygning fra 1876, tegnet af Heinrich Wenck, og indeholder desuden vandtårn, arbejderboliger, stationsmesterbolig og kvarteret omkring Vestergade nord for stationen. På modsatte side af jernbanen findes en drejeskive og en remise, som rummer Djurslands Jernbanemuseum.

34

KNEBELBRO

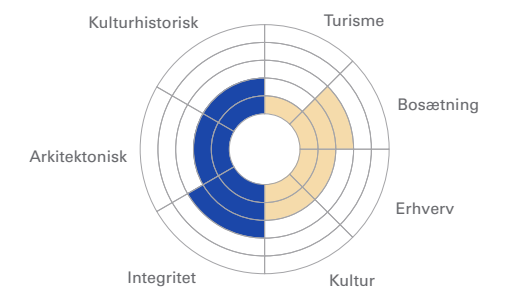
Knebelbro er en nyere bydannelse langs kysten ud til Knebel Vig, som er vokset op omkring den gamle anløbsbro til pakETFart mellem Mols og Aarhus. Byen er opført som en strandpromenade og består i hovedtræk af toetagers palæagtige bygninger på smalle bygrunde, der ligger tæt op ad kystvejen. Den gamle anløbsbro er erstattet af et stort nyere havneanlæg.

● VÆRDISÆTNING ● EGENSKABER

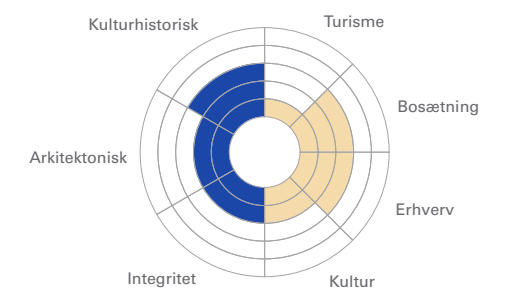
Kulturmiljøets bærende bevaringsværdier knytter sig først og fremmest til landsbyens intakte landsbystruktur, hvor gårdene og længehusene er tilpasset de landskabelige træk og danner et helstøbt landsbymiljø med en høj integritetsværdi. Landsbybebyggelsen rummer tilmed fine arkitektoniske kvaliteter.

Handrup har med sit stemningsfulde landsbymiljø og varierede udvalg af boligtyper gode egenskaber for bosætning. Den nære tilknytning til Mols Bjerge betyder ligeledes, at landsbyen har forudsætninger for både turisme og kulturaktiviteter, som tager udgangspunkt i nationalparkens natur.

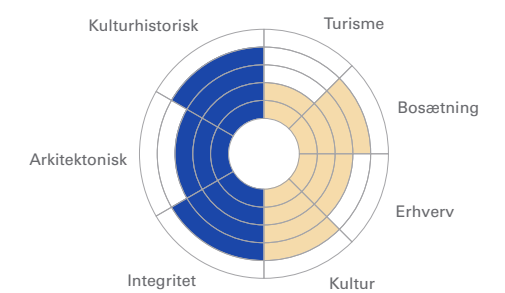
Landsbyen har en velbevaret gadestruktur, hvor de tætliggende gårde, kirken og skolen understøtter fortællingen om byens udvikling. Der er foretaget store ændringer i bebyggelsen, hvilket har svækket landsbyens samlede arkitektoniske kvalitet.

De udflyttede gårde drives fortsat som aktivt landbrug i dag, men den tætbebyggede fortæklynge har størst egenskaber inden for bosætning på landet.

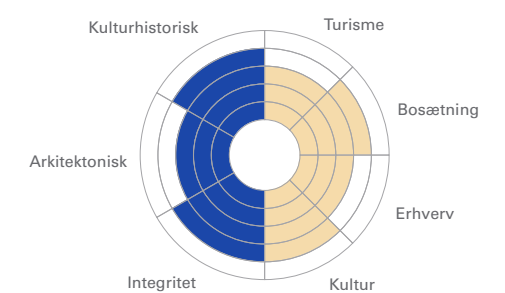
Nimtoftes kulturhistoriske værdi knytter sig til de bebyggede strukturer, der refererer til byens tidligere funktion som stationsby. Stationen ligger ikke i forbindelse med byen, men sammenhængen styrkes af de mange Bedre Byggeskik-villaer langs Stationsvej.

Nimtofte har fine egenskaber for bosætning samt udvikling af handelserhverv i den tætte bykerne. De landskabelige træk, som præger oplevelsen af byen, er desuden et vigtigt karaktertræk. Større parcelhusområder udbygges øst for byen, men forstyrrer ikke den overordnede oplevelse af Nimtofte.

Kulturmiljøets værdier knytter sig til stedets historiske betydning som krydsningsstation på jernbanen mellem Aarhus, Grenå og Randers, samt den velbevarede stationsarkitektur. Stationsområdets integritetsværdi er høj, mens bebyggelsen omkring stationen, der formentlig har rummet stationskro og hotel, er omdannet.

Remisens nye funktion som jernbanemuseum betyder, at stationsmiljøet har gode egenskaber for kulturelle arrangementer og formidling af byens udvikling som stationsby. Derudover har kulturmiljøet gode egenskaber for bosætning.

Knebelbro karakteriseres ved, at byen er bygget ind i skrænten og ligger helt ud til kysten, hvilket danner et markant gadeforløb i tæt relation til vandet. Byen er udbygget over tid, men har bevaret sin høje grad af integritet og sigtelinjer fra kystvejen ud til vandet.

Byens stærke promenadekarakter understøtter en atmosfære, der kendes fra flere sydlandske badebyer. Byens beliggenhed og havnefaciliteter i relation til de kulturhistoriske træk har gode egenskaber for bosætning, kulturformidling samt udvikling af turisme.

35

KONGSGÅRDE

Kongsgårde er en ladeplads med anløbsbro fra slutningen af 1800-tallet oprettet af lokale andelsbønder og Aarhusbugtens Dampskibsselskab som et af fem steder på Mols-Helgenæs. Andelsmejeriet fra 1914 ligger uden for byen som samlingspunkt på Helgenæs. Før andelsbevægelsen var den eneste bebyggelse i området gården Kongsgård, som har givet andelsbyen navn.

36

EBELTOFTS HISTORISKE BYKERNE

Ebeltofts historiske bykerne består af den velbevarede middelalderlige gadestruktur med Overgade, Nedergade og Adelgade, der i 1901 blev gennemskåret af Jernbanegade som følge af, at Ebeltoft blev stationsby. Desuden spiller købstadens torve og pladser en central rolle i bybilledet, og især torvet foran det gamle rådhus er kendetegnende for byen.

37

BIRKESIG KALKOVNE

Birkesig Kalkovne udgør et lille, men velbevaret industrimiljø, hvor de tre kalkovne står tilbage i udkanten af det tilgroede kalkbrud. Ovnene blev opført i årene 1928-1929 og er af typen kubeovne, der typisk blev bygget ind i en skrænt og havde indfyring fra oven. Kalkovnene var i brug frem til år 1935, og den ene er stadig funktionsdygtig.

38

PINDSTRUP MOSEBRUG

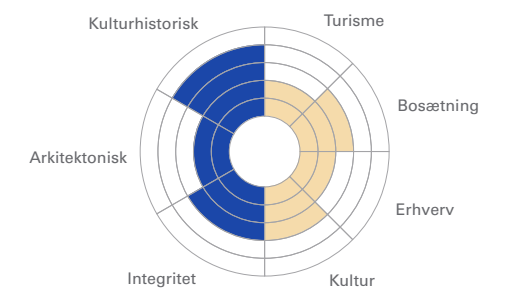
Pindstrup er en ældre landsby, som tidligere lå ud til vådområdet Hovmose. Med anlæggelsen af jernbanen Randers-Ryomgård i slutningen af 1800-tallet og opførelsen af tørvefirmaet Pindstrup Mosebrug i begyndelsen af 1900-tallet udvikledes en stations- og arbejderby, som efterfølgende er vokset sammen med landsbyen.

39

MALTFABRIKKEN I EBELTOFT

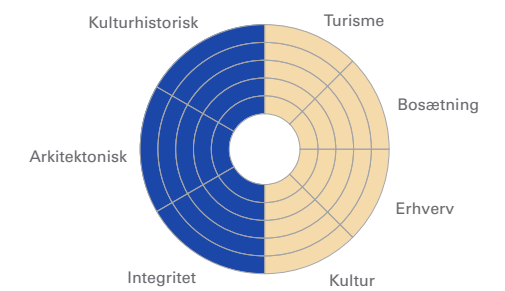
S.B. Lundbergs Maltfabrik i Ebeltoft blev genopført i 1861 efter en brand og ligger tilbagetrukket fra hovedfærdselsåreerne i byen, men ses tydeligt fra havnen. Fabriksbygningen er opført som et af de tidligste industrimiljøer i Ebeltoft i historici-stisk stil med kamtakkede gavle, og den massive, røde bygningskrop udgør et vigtigt kendetegn for byen.

● VÆRDISÆTNING ● EGENSKABER

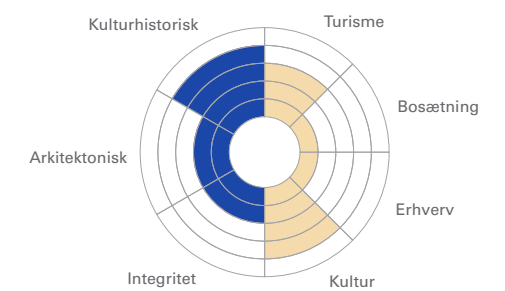
Den oprindelige bebyggelse ligger i en klynge langs Skibbrovej og Asgilhøjevej i forlængelse af anløbsbroen til Begtrup Vig og rummer en høj kulturhistorisk og integritetsmæssig værdi, som bør varetages fremover. Flere boliger og sommerhuse er opført langs kysten op til det gamle andelsmiljø.

Kongsgårde har gode egenskaber inden for bosætning langs kysten og tåler en videre udvikling af området langs Asgilhøjevej. Byen indeholder desuden Helgenæs' eneste brugsforening og har derved bibeholdt sin rolle som handelssted, hvilket med fordel kan spille en større rolle ift. bosætning.

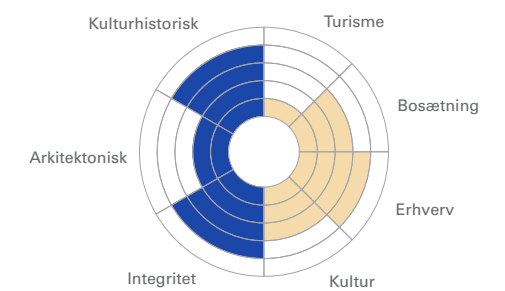
Værdierne i Ebeltofts historiske bykerne knytter sig i høj grad til den intakte middelalderlige gadestruktur og de velbevarede gadehuse og købmændsgårde fra 1600-, 1700- og 1800-tallet, som besidder høj arkitektonisk kvalitet. Bykernen er bevaret i sin helhed og afspejler byens lange købstadshistorie.

Kulturmiljøet har gode egenskaber inden for samtlige kategorier og i særdeleshed turisme, hvilket, ud over byens store attraktioner som Fregatten Jylland, skyldes den intakte og idylliske bykerne. Ebeltoft er samtidig et naturligt center for formidling af købstadslivet og århundreders egnsbyggeskik.

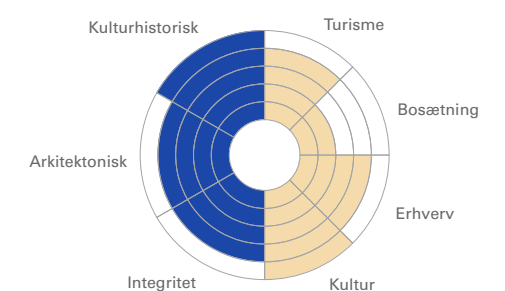
Kulturmiljøet rummer en høj historisk værdi, da kalkovnene tydeligt vidner om kalkproduktionen på stedet. Kalkbruddet, hvor kalken er blevet udvundet, kan anes i landskabet nord for ovnene, men pga. beplantningen er det svært at aflæse sammenhængen, hvorfor kulturmiljøets samlede integritetsværdi er lav.

Kalkovnene i Birkesig har naturligt gode egenskaber for kulturformidling, da kalkhistorien, som har spillet en stor rolle på Djursland, kan aflæses direkte i kulturmiljøet, og ovnene er desuden forsynet med information. Derfor vurderes kulturmiljøet at kunne tiltrække et historisk interesseret publikum.

Det store fabriksanlæg, i sammenhæng med den planlagte arbejderby nord for fabriks- og moseområdet, og stationsbyen har tilsammen en høj integritets- og kulturhistorisk værdi. Den katolske kirke er desuden et fint billede på områdets mange udefrakommende arbejdere, der har været tilknyttet industrien.

Fabriksområdet i Pindstrup er fortsat aktivt og har gode egenskaber for en videre erhvervsudvikling. Pindstrup har med sin landsby, stationsby og arbejderby desuden flere egenskaber inden for bosætning.

Kulturmiljøets bevaringsværdier knytter sig først og fremmest til Maltfabrikken betydning for industrihistorien i Ebeltoft, som den stadig udgør en synlig repræsentant for. Desuden giver fabrikkens markante arkitektur og fremtrædende placering i byen en høj grad af integritet og arkitektonisk værdi.

Maltfabrikken er i gang med en gennemgribende restaurering, som har til formål at transformere den gamle fabriksbygning om til bl.a. kulturhus, bibliotek og museum. Det vurderes at især egenskaberne for turisme, erhverv og kultur vil blive styrket som følge af transformationen til et nyt kulturcentrum.

40

EGIL FISCHERS FERIEBY

Feriebyen fra 1920'erne er anlagt omkring en aksefast plan med en stor central grønning og et udsigtspunkt med mindelund for Egil Fischer som afslutning på akse. Den oprindelige bebyggelse i området består af små huse i bindingsværk med murede tavler, udvendige trapper og tegl- eller stråtag. Den genopførte Molskro er opført i samme stil.

41

FERIEHUSOMRÅDET VED FUGLSØ STRAND

Fritidsmiljøet på Fuglemeden er opført fra 1918 og årene frem i bakkerne ud til kysten i Nationalpark Mols Bjerge. Området rummer oprindelige, røde træsommerhuse med stråtag samt anden feriehusbebyggelse. Husene ligger spredt i det bakkede landskab som et resultat af, at hver udstykket grund skulle være min. en halv hektar.

42

ØER MARITIME FERIEBY

Øer Marina er en planlagt ferieby fra 1988 tegnet af arkitekterne Friis og Moltke. Feriebyen er udformet som havneby, hvorfor stedet er populært blandt sejlene. Marinaen og feriehusbebyggelsen er således tænkt sammen, hvilket afspejler sig i den postmodernistiske arkitektur, der alle steder henvender sig mod de anlagte kanaler og bassiner.

43

SLETTERHAGE FYR

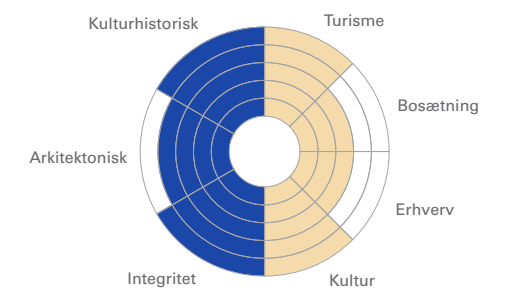
Sletterhage Fyr fra 1894 ligger ud til Kattegat og Aarhus Bugt. Miljøet består af en fyrmesterbolig samt tre fyrpasserboliger. Nord for fyrtårnet ligger et observationstårn fra 2. verdenskrig og et observationshus fra den kolde krig. Begge poster er opført mhp. opsyn af søfartstrafikken i området.

44

FISKERIHAVNEN I EBELTOFT

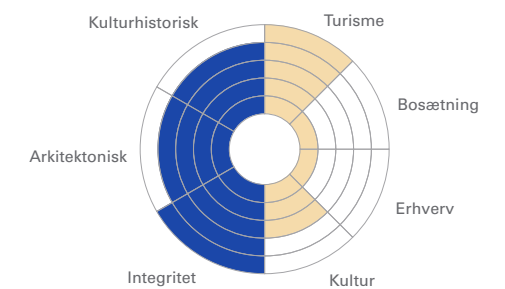
Den nuværende fiskerihavn udgør den ældste del af Ebeltoft havn. Fiskerihavnen blev i begyndelsen af 1900-tallet dedikeret til fiskeri i takt med udbygning af flere bassiner. Kajarealet er i sin beskedne proportion omgivet af ældre huse og skurbebyggelse. Flere af bebyggelserne har haft tilknytning til havnens historiske skibsfart og fiskeri.

● VÆRDISÆTNING ● EGENSKABER

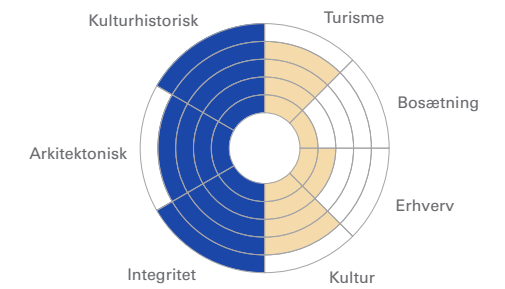
Miljøet udgør en vigtig kulturhistorisk helhed, da feriebyen er den første i Danmark, som blev opført efter en regulær byplan. Den oprindelige struktur har for nyligt gennemgået en revitalisering. Arkitekturen er med tiden blevet blandet, men de oprindelige feriehusene har en høj arkitektonisk værdi.

Kulturmiljøets egenskaber ligger primært inden for kategorierne turisme og kultur, da feriebyen rummer en vigtig kulturhistorie forbundet med dansk feriekultur, som kan formidles direkte gennem oplevelser på stedet. Kulturmiljøet præges primært af feriehusene men rummer også helårsbeboelse.

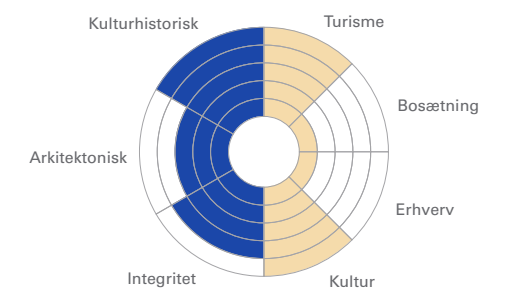
Det tidlige feriehusmiljø er let aflæseligt i landskabet og har bevaret en høj grad af integritet. Bedst bevaret er området tættest på kysten. De oprindelige røde træhuse vidner om en meget tidlig feriekultur i Danmark og har såvel høj kulturhistorisk som arkitektonisk værdi.

Med sin autenticitet, velbevarede arkitektur og smukke landskabelige placering har kulturmiljøet gode egenskaber for kultur- og naturoplevelser samt for at tiltrække turister til området. Da der ikke er helårsbeboelse i området, har kulturmiljøet ingen egenskaber for bosætning.

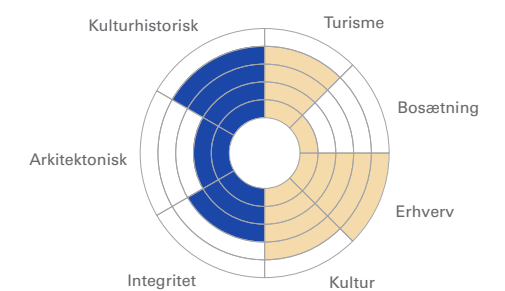
Kulturmiljøet er et udtryk for en tidstypisk tæt-lav arkitektur samt den feriekultur, der herskede i 1980'erne, hvor timeshare-idéen var udpræget. Øer Marina rummer dermed høje arkitektoniske og kulturhistoriske værdier, og samtidig udgør ferieanlægget en fortællende helhed med høj integritetsværdi.

Øer Marina har som ferieby meget veludviklede egenskaber for turisme og turistrelateret virksomhed. Kulturmiljøet kan i sig selv danne udgangspunkt for formidling af 1980'ernes feriekultur, og desuden giver de mange opholdssteder og fællesområder i feriebyen rig mulighed for kulturelle oplevelser.

Fyrtårnet samt de omkringliggende tjenesteboliger ligger uforstyrret i landskabet og fremstår som et tydeligt aflæseligt og velholdt kulturmiljø med fine arkitektoniske og integritetsmæssige værdier. Fyret har tilmed en høj kulturhistorisk værdi som et vigtigt pejlemærke for søfarende.

Sletterhage fyr blev i 2011 indviet som besøgs- og udstillingscenter, der varetages af frivillige, og har gode egenskaber for turisme. Desuden udgør fyret et vigtigt element for søfarten ved Kattegat og Aarhus Bugt, og egner sig godt til kulturformidling.

Kulturmiljøets værdier knytter sig til Ebeltofts kulturhistoriske betydning som havneby. De ydmyge rammer fremstår maritime og autentiske, omend noget fragmenterede. Toldboden, slæbestedet og skurbebyggelserne afspejler Fiskerihavnens fortælling, men nye bebyggelser svækker integriteten.

Kulturmiljøets stærke historiske betydning for Ebeltofts udvikling, giver egenskaber for turisme og kulturformidling. Rammerne danner ikke grundlag for beboelse, men den naturlige forlængelse af bykernen og det autentiske maritime miljø giver gode egenskaber for erhverv.

45

RÅMOSEGÅRD

Den nuværende folkehøjskole blev opført i 1880 som fattiggård og blev senere plejehjem for uhelbredeligt sindssyge kvinder. Kulturmiljøet udgøres af et trefløjet anlæg tegnet af Hack Kampmann, som senere har fået tilføjet en del tilbygninger og knopskydninger. Bagerst på Råmosegårds grund findes en lille kirkegård og et kapel fra tiden som plejehjem.

46

DET GL. ARREST- OG TINGHUS I HORNSLET

Det gamle arrest- og tinghus er tegnet af Hack Kampmann i 1910 og består af en markant rødstensbygning beliggende på Tingvej i Hornslet. Forbygningen indeholdt oprindeligt tinghus, mens bagbygningen, der vender ud mod det offentlige parkanlæg, stadig vidner om tiden som arresthus pga. vinduernes tremmer. Bygningen rummer i dag bibliotek.

47

ENTREPRENØRSKOLEN

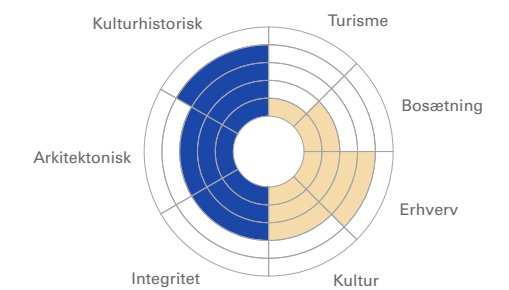
Entreprenørskolen, som i dag er Danhostel, ligger i det kuperede terræn øst for Ebeltoft. Skolen er opført i 1968 og er tegnet af arkitekterne Friis og Moltke, hvis arkitektur kendetegnes af den brutalistiske stil, der er nøje tilpasset de landskabelige træk. Som det også er tilfældet med entreprenørskolen, er deres bygninger oftest udført i beton.

48

HØEGHOLM HERREGÅRD

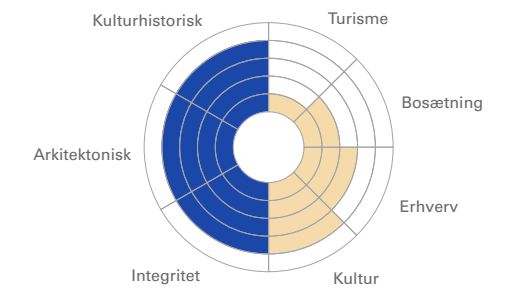
Høegholm, tidligere Bjørnholm, er en herregård beliggende i Tirstrup sogn. Bjørnholm kendes tilbage fra 1300-tallet, mens Høegholms nuværende hovedbygning er opført i slutningen af 1800-tallet i nygotisk stil med kamtakkede gavle og skifertag. En lindeallé fører op til hovedbygningen, og syd for hovedbygningen ligger et stort avlsgårdsanlæg.

● VÆRDISÆTNING ● EGENSKABER

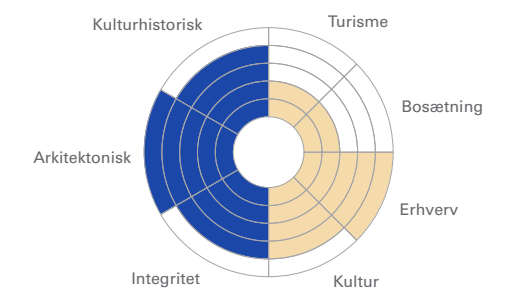
Råmosegård har høj kulturhistorisk værdi pga. stedets aflæselige fortid som plejehjem for sindssyge kvinder, der bl.a. kan opleves på den tilhørende kirkegård. Råmosegård har desuden fine arkitektoniske træk, som dog svækkes af bygningernes mange knopskydninger.

Råmosegård fungerer i dag som folkehøjskole, hvilket de store fællesarealer og mange værelser giver gode forudsætninger for. Bygningerne har et stort potentiale inden for erhverv, hvis de konverteres til formålet, og derudover har miljøet egenskaber for kulturformidling af tiden som fattiggård og plejehjem.

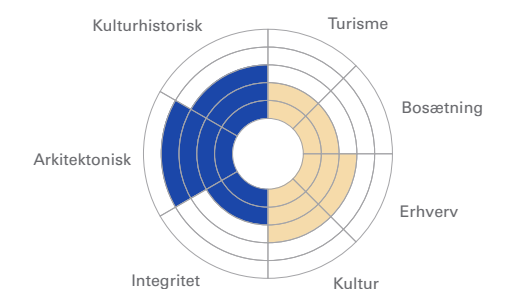
Kulturmiljøets høje værdier knytter sig til den helstøbte og velholdte rødstensarkitektur og samspillet med parkanlægget. Bygningsværkets oprindelige funktion som ting- og arresthus er stadig tydeligt aflæselige, hvilket giver kulturmiljøet en høj integritets- og kulturhistorisk værdi.

Bygningens velbevarede arkitektur og placering centralt i Hornslet, med tilknytning til det bagvedliggende parkanlæg, giver kulturmiljøet særligt gode egenskaber for at fremme kulturelle tilbud, som med fordel kunne tage udgangspunkt i bygningens historie. Bygningen ville tilmed kunne rumme erhverv.

Kulturmiljøet har en høj arkitektonisk værdi, da bygningsværket udgør et godt eksempel på den tidstypiske brutalistiske arkitektur. Samtidig udgør kulturmiljøet en væsentlig repræsentant for velfærdssamfundets uddannelsesinstitutioner, som med den stigende privatbilisme blev flyttet uden for byerne.

Entreprenørskolen har gode egenskaber for formidling af velfærdssamfundets uddannelseskultur samt for kulturel aktivitet af enhver art, da stedet i dag er hostel med værelser og konferencecenter. Kulturmiljøet har ligeledes gode egenskaber for erhverv, hvis det indrettes til kontorer.

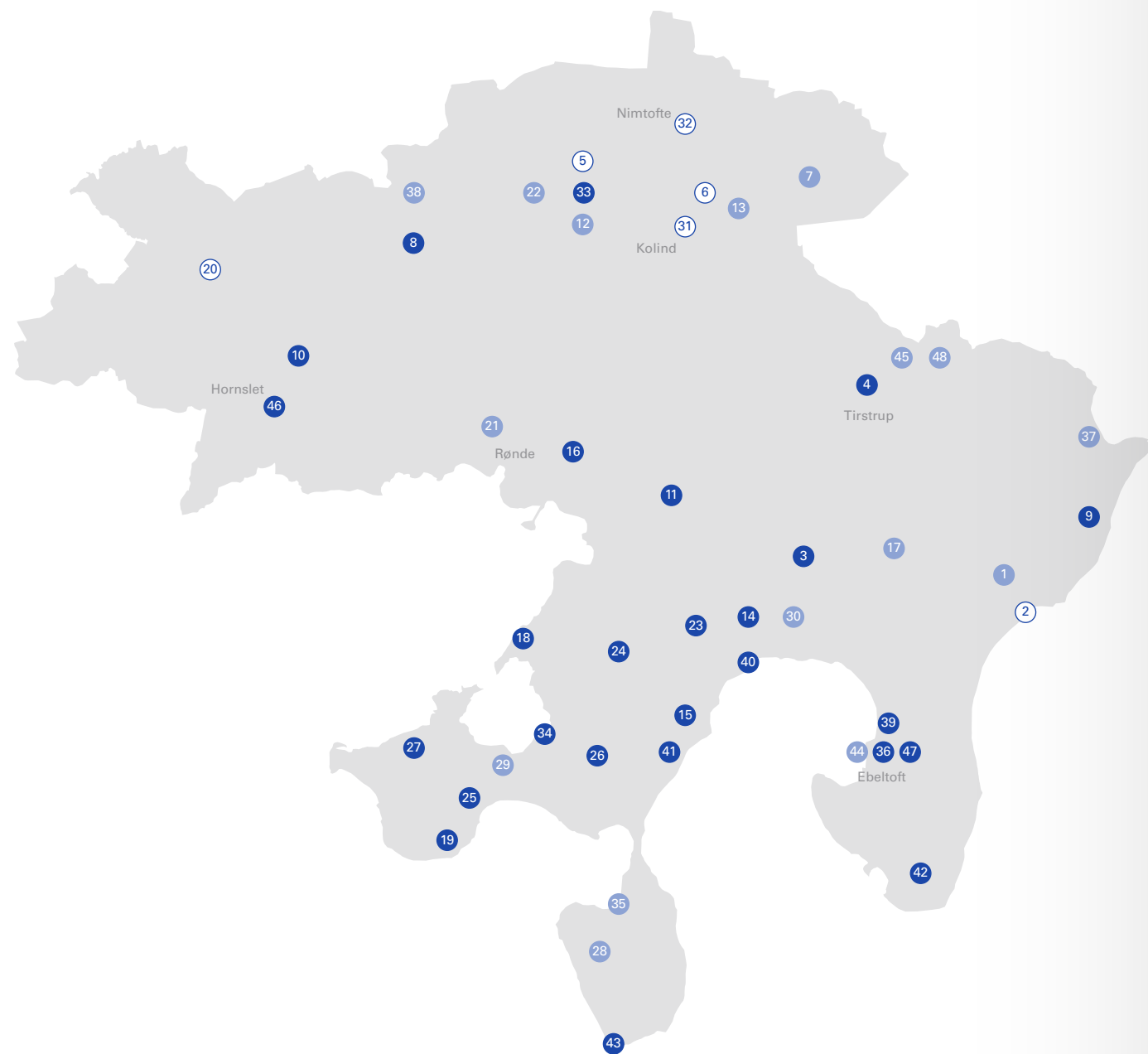

Høegholms historie går langt tilbage, men er svær at aflæse i kulturmiljøet. Selve hovedbygningen besidder en høj arkitektonisk værdi, men avlsgården er næsten helt udskiftet med nyere bygninger, der svækker integriteten. Den bevarede lade i bindingsværk og alléerne understøtter herregårdsmiljøet.

Herregården er omlagt til en moderne landbrugsform, og det er inden for landbrugserhverv, at kulturmiljøets nuværende egenskaber ligger. Egenskaberne inden for kultur og turisme kan udvikles, hvis stedet åbnes for besøgende. Her kan indtænkes funktioner med relation til luft-havnen, som f.eks. hotel.

KULTURMILJØERNES SAMLEDE VÆRDI I SYDDJURS KOMMUNE

- HØJ VÆRDI (VÆRDISUM 11-15)
- MIDDEL VÆRDI (VÆRDISUM 8-10)
- LAV VÆRDI (VÆRDISUM 3-7)

KULTURMILJØERNES EGENSKABER SYDDJURS KOMMUNE

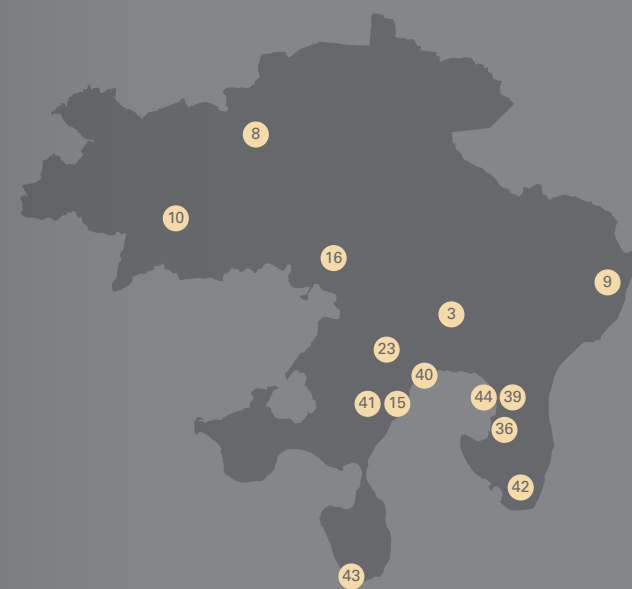
- HØJ (VURDERING 4-5)

TURISME

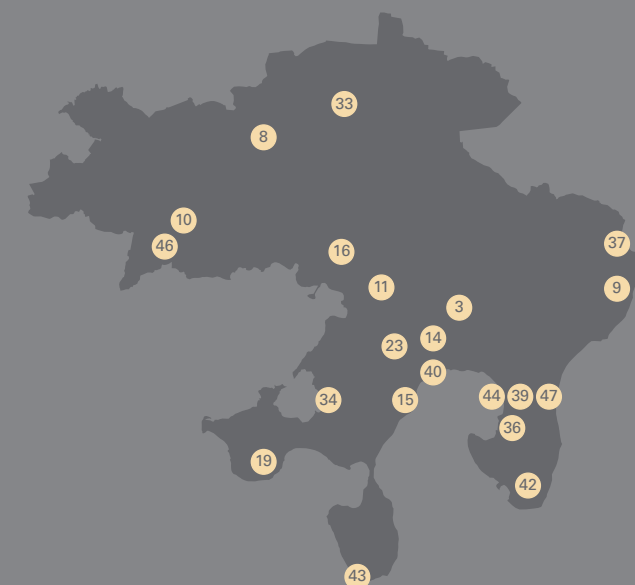
BOSÆTNING

ERHVERV

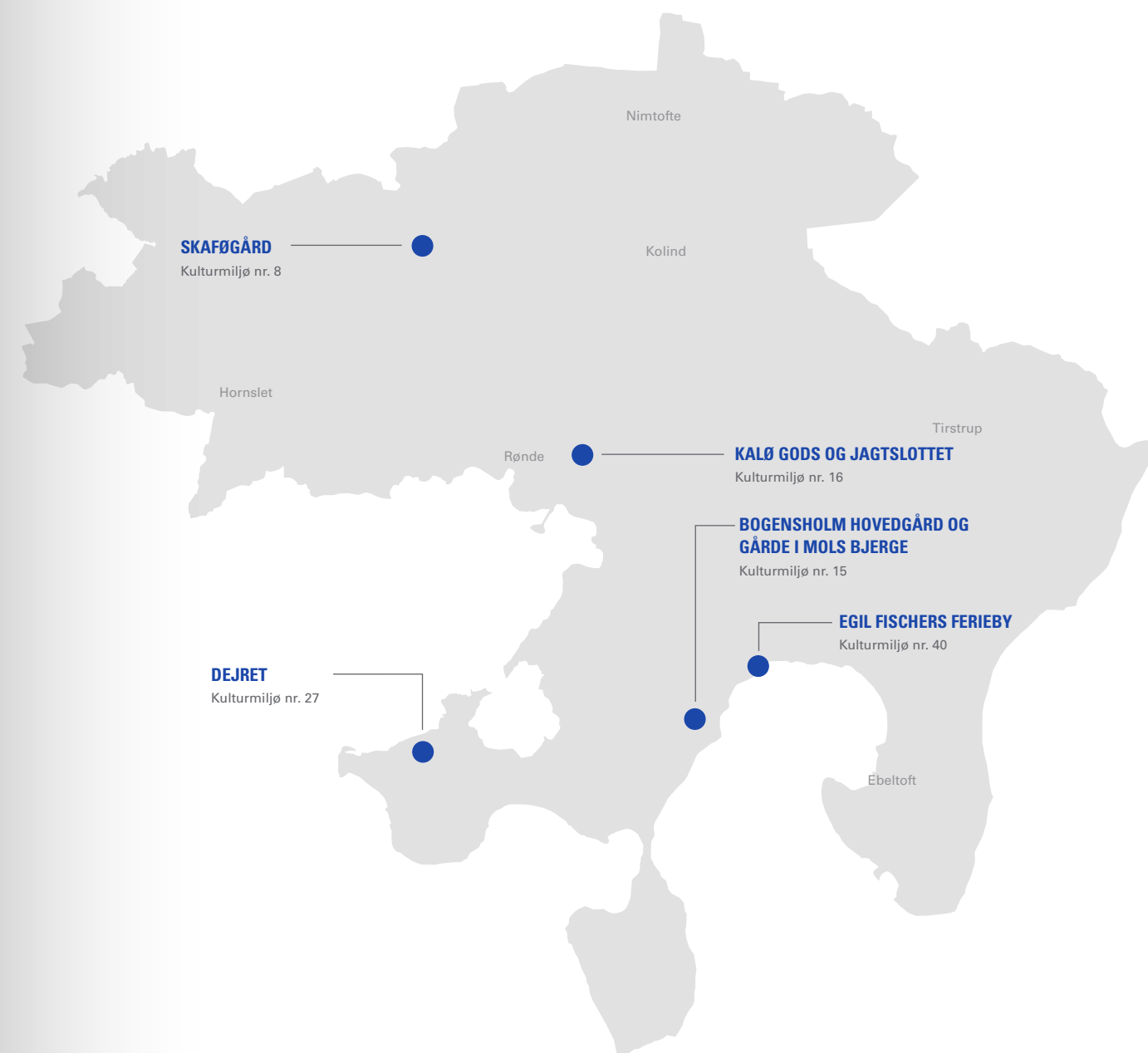
KULTUR

UDVALGTE KULTURMILJØER

DE UDVALGTE KULTURMILJØER ER ET EKSEMPEL PÅ, HVORDAN KOMMUNEN KAN ARBEJDE MED SCREENINGENS RESULTATER I EN VIDERE PLANLÆGNINGSPROCES. UDVÆLGELSEN ER BASERET PÅ DE FORMÅL OG KRITERIER, DER BLEV DEFINERET I SCREENINGENS OPSTARTSFASE.

5 UDVALGTE KULTURMILJØER SYDDJURS KOMMUNE

SKAFØGÅRD

Den stensatte bro og portbygningen, som leder til herregårdens hovedbygning. De to huller over portåbningen indikerer, at der oprindeligt har været vindebro.

FORTÆLLING

Skaføgård er et herregårdsanlæg i renæssancestil fra slutningen af 1500-tallet. Anlægget består af en indre og en ydre gård, der begge er udstyret med en markant portbygning i to etager. Den indvendige gård indrammes af en trelænget hovedbygning, som senere har fået tilføjet det centrerede trappetårn og svalegangene. Skaføgård udgør et klassisk eksempel på adelens renæssancebyggeri, hvilket kommer til udtryk i de svungne gavle, murstensdekorationerne og det dobbelte voldgravsanlæg, som omkranser herregårdsanlægget.

KULTURMILJØETS VÆRDIER

Skaføgård udgør et intakt renæssance-bygningsværk, hvor periodens historie og arkitektur kommer direkte til udtryk i kulturmiljøet med værdier, som markerer sig på nationalt niveau.

BÆRENDE ELEMENTER

De bærende elementer udgøres af herregårdens arkitektur i såvel hovedbygningen som i avlslængerne, de vandfyldte grave, den store pigstensbelagte gårdspads, acciseboden vest for herregården og de stendiger og levende hegn, som præger herregårdslandskabet.

KULTURMILJØETS EGENSKABER

Som en af Danmarks bedst bevarede renæssance-herregårde har Skaføgård særdeles gode egenskaber for kulturformidling og turismerelateret erhverv. En aktivering af kultur- og turismpotentialet vil kræve, at herregården åbnes helt eller delvist op for offentligheden, hvilket samtidig kan øge stedets muligheder for forskellige typer af erhverv.

BEMÆRKNINGER

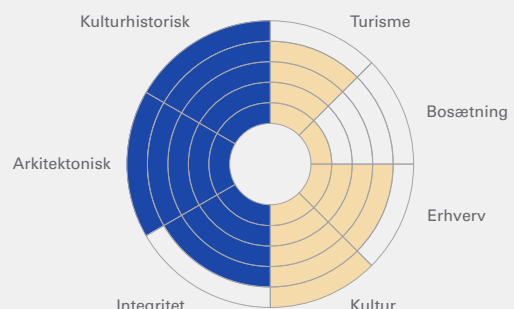
Skaføgård drives som land- og skovbrug. Herregården er fredet og i god bevaringsstand. Det anbefales, at ankomsten til Skaføgård styrkes, eksempelvis ved udskiftning af de store eternittagflader, som i dag præger indgangen, da de svækker den samlede oplevelse af det storslåede herregårdsanlæg.

Kulturmiljøets afgrænsning afspejler Skaføgårds funktion som land- og skovbrug. De levende hegn vest for herregården udgør væsentlige elementer i landskabet.

Kommune:	Syddjurs Kommune
Omfang:	Kulturmiljø nr. 8
Kategori:	Magt og tro - Herregård
Udpeget i kommuneplan:	Ja
Emne i kommuneplan:	Bevaringsværdigt kulturmiljø
Adgangsforhold:	Delvist offentlig adgang

- VÆRDISÆTNING
- EGENSKABER

SKAFØGÅRD

Herregårdens renaissancepræg kommer tydeligt til udtryk i portbygningernes rundbuede vinduer og svungne gavle, mens de store eternittagflader svækker helhedsindtrykket.

Nord for hovedbygningen ligger endnu en beboelselænge med en sidebygning. Nordlængens sidebygning og det lille hus i et stokværk er ikke omfattet af fredningen.

Ankomsten til Skaføgård fra vest, hvor acciseboden og stendigerne markerer indgangen til herregårdslandskabet.

BOGENSHOLM HOVEDGÅRD OG GÅRDE I MOLS BJERGE

Øvre og Nedre Strandkær besidder høje bevaringsværdier og huser bl.a. et besøgscenter, der formidler nogle af områdets natur- og kulturoplevelser.

FORTÆLLING

I Mols Bjerge omkring Bogens, Fuglsø, Toggerbo og Strandkær findes en række velbevarede og karakteristiske gårde, der kendetegnes ved deres hovedbygninger i bindingsværk eller hvidkalket grundmur, udlænger i kampesten og stråtag. I Bogens og Fuglsø findes enklaver af gårde, mens de øvrige ligger spredt i Mols Bjerges kuperede landskab. Flere af gårdene har været fæstegårde under Møllerup Gods, og hoveriarbejdet blev udført på ladegården Bogensholm, som er den største gård i området.

KULTURMILJØETS VÆRDIER

Gårdenes tilhørsforhold som fæstegårde til Møllerup Gods er tydeligt aflæselig og afspejles i gårdenes ydmyge størrelse og placering. Gårdenes oprindelige byggeskik kommer til udtryk i arkitekturen, der er karakteristisk og velbevaret i samtlige gårde. Endvidere er samspillet mellem gårdene og det landskab, de indskrives sig i, af høj integritetsmæssig værdi.

BÆRENDE ELEMENTER

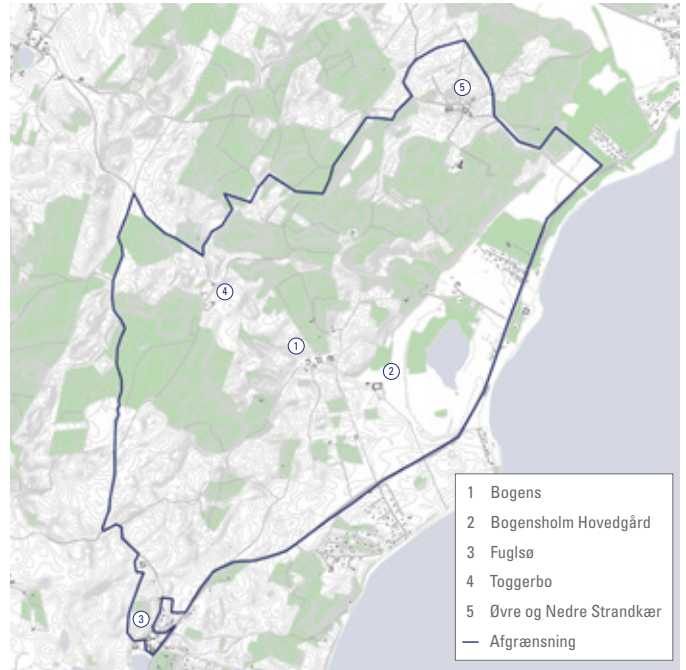
Kulturmiljøets bærende elementer knytter sig til gårdene med deres enkle arkitektur holdt i bindingsværk, kampesten, hvidkalket grundmur og stråtag samt deres beskedne størrelse og naturlige forhold til Mols Bjerges kuperede landskab.

KULTURMILJØETS EGENSKABER

Gårdenes unikke placering midt i nationalparken, samt den velbevarede arkitektur og byggestil, gør dem til attraktive boliger. Kulturmiljøet er en del af Nationalpark Mols Bjerge og bidrager til stedets turisme samt kultur- og naturformidling i kraft af besøgscentrene Øvre og Nedre Strandkær.

BEMÆRKNINGER

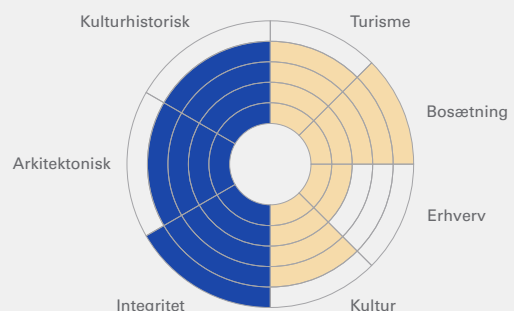
Gårdene i Mols Bjerge er generelt velbevarede og i god stand. Kun to gårde i Bogens har en høj bevaringsværdi (FBB), men bl.a. Provstgård, Øvre og Nedre Strandkær samt Bogensholm Hovedgård har høje bevaringsværdier, og det anbefales, at der foretages en SAVE-vurdering inden for kulturmiljøets afgrænsning med henblik på indstilling af fredningsemner.

Kulturmiljøet omfatter flere gårde, der ligger spredt i det bakkede landskab i Nationalpark Mols Bjerge. Bogens og Bogensholm Hovedgård ligger centralt i kulturmiljøet.

Kommune:	Syddjurs Kommune
Omfang:	Kulturmiljø nr. 15
Kategori:	Landbrugsmiljø - Bondegårde, Magt og tro - Herregård
Udpeget i kommuneplan:	Nej
Emne i kommuneplan:	
Adgangsforhold:	Delvist offentlig adgang

- VÆRDISÆTNING
- EGENSKABER

BOGENSHOLM HOVEDGÅRD OG GÅRDE I MOLS BJERGE

Bogensholm Hovedgård var tidligere en ladegård, hvor fæstebønderne i området udførte deres hoveriarbejde. Bogensholm og de mindre fæstegårde hørte under Møllerup Gods.

Provstgård er opført i midten af 1870'erne og udgør en af de karakteristiske små bindingsværksgårde i Mols Bjerge.

Mols Bjerges dramatiske og kuperede istidslandskab har været vanskeligt at opdyrke for områdets bønder, hvorfor det mest præges af skov- og hedeealer.

KALØ GODS OG JAGTSLOTTET

Kalø Gods var ejet af den tyske familie von Jenisch frem til 2. verdenskrigs afslutning, hvor al tysk ejendom i Danmark blev konfiskeret.

FORTÆLLING

Kulturmiljøet strækker sig fra Kalø Hovedgård til slotsruinen i Kaløvig. Derimellem ligger store, åbne landbrugsarealer med visuel forbindelse til Kalø Slotsruin. Slotsruinen står som levn fra den forhadte kongeborg, der blev opført i 1313 med formålet at sikre kongemagten efter omfattende jyske bondeopstande, og vidner om forholdet mellem bønder og adel i middelalderen. Med til kulturmiljøet hører desuden Jagtslottet og Thyrahytten, som fortæller om adelens fritidskultur omkring år 1900, hvor familien Jenisch ejede Kalø Gods, og stedet dannede ramme for store jagtselskaber.

KULTURMILJØETS VÆRDIER

Kalø Gods har høj kulturhistorisk værdi, da kulturmiljøet afspejler flere lag af adelens magt på Djursland. Godset har bevaret en høj grad af integritet i herregårdslandskab og bygningsværker, som tilmed rummer mange arkitektoniske kvaliteter.

BÆRENDE ELEMENTER

Kalø's bærende bevaringsværdier knytter sig til slotsruinen og dæmningen, Kalø Hovedgård med Karlsladen samt de karakteristiske landskabstræk med kysten, skoven og det åbne landbrugsland, hvor Bregnet Kirke, Jagtslottet og Thyrahytten udgør vigtige markører.

KULTURMILJØETS EGENSKABER

Kulturmiljøet rummer egenskaber for formidling af stedets historie. Kalø Slotsruin udgør i sig selv et udflyttsmål i særklasse, som kan fremme både turisme, kultur og erhverv. Kalø Hovedgård og jagtslottet udviser også egenskaber inden for erhverv, idét de huser flere arbejdspladser.

BEMÆRKNINGER

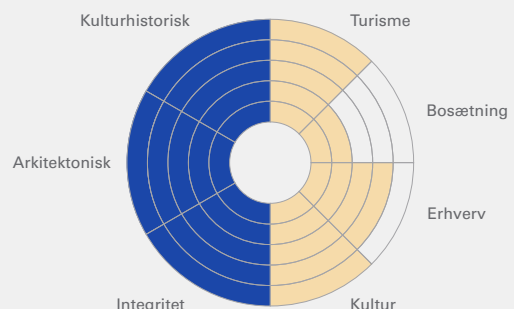
Flere af kulturmiljøets bygninger er fredet, ligesom herregårdslandskabet er beskyttet af en landskabsfredning, men det er vigtigt at være opmærksom på, at også bygninger uden for fredningen, som boligen ved slotskroen og de gamle arbejderboliger i udkanten af Rønede udgør væsentlige elementer, der bør medregnes i kulturmiljøet.

Til Kalø's kulturmiljø hører Kalø Hovedgård og jagthytten øst for Rønede, Bregnet Kirke og Hestehave Skov samt Kalø Slotsruin.

Kommune:	Syddjurs Kommune
Omfang:	Kulturmiljø nr. 16
Kategori:	Magt og tro - Herregård
Udpeget i kommuneplan:	Ja
Emne i kommuneplan:	Bevaringsværdigt kulturmiljø
Adgangsforhold:	Offentlig adgang

- VÆRDISÆTNING
- EGENSKABER

KALØ GODS OG JAGTSLOTTET

Slotsruinen står som vidnesbyrd om middelalderens kongemagt, mens Kalø Hovedgård og jagtslottet viser Jenisch-familiens indflydelse i området. Det var tilmed familien von Jenisch, der fik slotsruinen fredet omkring år 1900.

Karlsladen, som blev opført som agerrumslade, rummer foruden en imponerende tømmerkonstruktion også et formidlingscenter, hvor man kan læse om Kalø's historie.

De gamle landarbejderboliger i udkanten af Rønde udgør fortællende elementer, der bør medregnes i Kalø's kulturmiljø.

DEJRET

Tætliggende gårde og landhuse langs Dejret Bygade

FORTÆLLING

Dejret på Skødshoved er en reguleret vejby bestående af større gårde og landhuse, der fordeler sig regelmæssigt på begge sider af den slyngede bygade. Parallelt ligger bagveje, der omgiver de tætliggende gårde og forbinder landsbyen med kysten. Landsbyen er brændt af flere omgange, og i den forbindelse er flere af landsbyens gårde udflyttet og ligger i dag i udkanten af byen langs Skødshovedvej og Kirkebjergvej.

KULTURMILJØETS VÆRDIER

Dejret udmærker sig ved den velholdte landsbystruktur med tætliggende gårde og landhuse langs Dejret Bygade, hvis kvaliteter understøtter oplevelsen af det intime landsbymiljø og fortællingen om landbrugets udvikling på Skødshoved. De udflyttede gårde i udkanten af landsbyen styrker desuden den samlede fortælling og integritetsværdi for området.

BÆRENDE ELEMENTER

De bærende elementer knytter sig til byens tætte bebyggelsesstruktur langs Dejret Bygade og Skårhavvej samt bagvejene, der er med til at afgrænse landsbyen. Udsynet og forbindelsen til kysten ved Kalø Vig er desuden et vigtigt karaktertræk for landsbyen, som samtidig er en generel tendens for de velbevarede gårde i Dejret.

KULTURMILJØETS EGENSKABER

Dejret har gode muligheder for bosætning på landet i forbindelse med det intime landsbymiljø og den velholdte landbebyggelse. Kysten nord for Dejret er desuden i nyere tid reguleret til sommerhusbebyggelse, hvilket åbner op for muligheder ift. udvikling af landsbyen som samlingspunkt for turisme og dermed vækst af mindre sæsonerhverv.

BEMÆRKNINGER

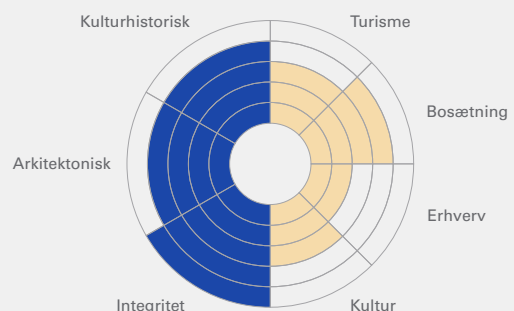
Der er ikke lavet lokalplan for Dejret. Det anbefales derfor at lave en lokalplan, som sikrer de bevarelsesværdige elementer og bygninger i kulturmiljøet. Her er desuden mulighed for at iværksætte initiativer, der understøtter bosætning i Dejret.

Afgrænsningen omfatter Dejret Landsby med det tætte gadeforløb langs bygaden samt de omkringliggende, udflyttede gårde. Udsynet til Kalø Vig anses desuden som et vigtigt formidlende element for landsbyen.

Kommune:	Syddjurs Kommune
Omfang:	Kulturmiljø nr. 27
Kategori:	Bymiljø - Landsby
Udpeget i kommuneplan:	Nej
Emne i kommuneplan:	
Adgangsforhold:	Offentlig adgang

- VÆRDISÆTNING
- EGENSKABER

DEJRET

Udsigtspunkt fra Skårhavvej til Kalø Vig

Landsbyens gårde og landhuse, der ligger tæt ind til bygaden, skaber oplevelsen af et intimt landsbymiljø.

De udflyttede gårde langs Skødshovedvej og Kirkebjergvej ligger uden for Dejret, men har en tydelig relation til landsbyen.

EGIL FISCHERS FERIEBY

En typisk repræsentant for de tidligste huse i feriebyen opført i bindingsværk, med tavler i blank mur, teglhængt tag og udvendig trappe.

FORTÆLLING

Egil Fischers Ferieby er et tidligt fritidsmiljø og det første af sin slags opført efter en byplan. Egil Fischer opkøbte den ringe landbrugsjord på Mols i løbet af første halvdel af 1920'erne og lod som det første Molskroen opføre. Feriebyen er anlagt omkring en aksefast plan med en stor central grønning og et udsigtspunkt, nu mindelund for Egil Fischer, som afslutning på akse. Den oprindelige bebyggelse i området består af små huse i bindingsværk med murede tavler, udvendige trapper og tegl- eller stråtage.

KULTURMILJØETS VÆRDIER

Miljøet udgør en kulturhistorisk helhed som en tidlig planlagt ferieby og repræsentant for den tidlige sommerhuskultur i Danmark. Planen og de oprindelige feriehus har høj arkitektonisk kvalitet, men arkitekturen er med tiden blevet blandet, hvilket har svækket kulturmiljøets integritetsværdi.

BÆRENDE ELEMENTER

Kulturmiljøets bærende elementer består af den planlagte struktur med det aksiale anlæg, den store grønning og kirkebakken med mindesmærket. Hertil kommer de oprindelige feriehus, Molskroen og Egil Fischers egen bolig, Nørrehald.

KULTURMILJØETS EGENSKABER

Kulturmiljøets fortælling og høje kvaliteter giver det gode egenskaber inden for turisme og kultur, da feriebyen rummer en fornem historie om dansk feriekultur. Kulturmiljøet præges primært af feriehus, men rummer også helårsbeboelse.

BEMÆRKNINGER

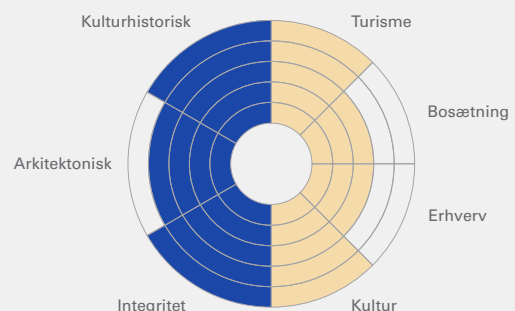
Den oprindelige struktur er for nyligt blevet restaureret, hvor alléer er genplantet og veje og torve er genoprettet. Det har styrket helheden, men området er stadig præget af blandet bebyggelse, og det anbefales at feriebyen fremadrettet anskues som en bevarelsesværdig helhed, hvor også husene vest for grønningen, i skovbrynet og langs Fuglsøvej medregnes i kulturmiljøets afgrænsning.

Kulturmiljøets afgrænsning rummer det aksiale anlæg med den centrale grønning såvel som den omkringliggende feriehusbebyggelse. Husene langs Fuglsøvej og skovbrynet indgår også i miljøet.

Kommune:	Syddjurs Kommune
Omfang:	Kulturmiljø nr. 40
Kategori:	Fritidsmiljø - Sommerhusområde
Udpeget i kommuneplan:	Ja
Emne i kommuneplan:	Bevaringsværdigt kulturmiljø
Adgangsforhold:	Offentlig adgang

- VÆRDISÆTNING
- EGENSKABER

EGIL FISCHERS FERIEBY

Feriebyens centrale akse, Kulturaksen, set fra kirkebakken, som fik sit navn fordi der ifølge den oprindelige plan skulle opføres en kirke på bakken. Fra Egil Fischers mindesmærke på toppen er der udsigt over feriebyen og Ebeltoft Vig.

Egil Fischers eget hus, Nørrehald, ligger i udkanten af feriebyen og blev opført efter inspiration fra rejser til Spanien og traditionel dansk byggeskik.

Normandshuset var en af de gårde Egil Fischer opkøbte som led i udviklingen af feriebyen på Mols. Landbrugsjorden på stedet var sandet og ringe, og det gav mulighed for at købe jorden billigt af lokale gårdejere.